

॥ ॐ ॥

જીવનચીત્ર સુધારાના હૃદયમન લોકમીય
જમાનાના જલસો.
 પાણીસા અંકી.

રચનાર:-

શ્રી જયરામ રવજી ભાગલીયા કચ્છ માંડવીવાલા.
 કીમત એક રૂપિયા.

લેડી નાઇટ પીલ્સ.

રાજવંશી તથા પડદા બાનુઓને માટે અજબ પ્રેમનું સુખ મેળવતું હોય તો એકવાર લેડી નાઇટ પીલ્સ વાપરો. ગાળી ૧ ની કીમત રૂ. ૪ છે. વીશેષ હકીકત જાણવા માગતા હોય તો મળે. અગર લખો અરધા પૈસા પેહેલા આવશે વી. પી. પારસલ મોકલવામાં આવશે ને પારસલો પોષ્ટ સુધી મોટરથી મોકલવામાં આવે છે ને પારસલ દર દીઠ રૂ. ૧ ખર્ચ લેવામાં આવશે.

તકદીરનો અજબ ચમતકાર નીચે વાંચો.

બાનુઓ અને બ્રહ્મચારી નીચેની હકીકત ધ્યાન દખને વાંચો ?

પ્રેમ મેળવવાની ખરેખરી આશા રાખતાં હો તો અને છંદ-ગીત અત્યંત સુખ ભોગવવા માગતા હોતો અને પ્રેમની મગ્નત લેવી હોય, તો લગ્ન કર્યા પહેલાં અગર અદરાયા પહેલાં-અભીપ્રાયો લેવા માટે નીચેના સરનામે લખો યા મળે. ૩૦ દુબલને મળવાથી અત્યંત તમાને લાલ છે. વીઝીટ ચાર્જ રૂ. ૬ જવાબ માટે રૂ. ૫ પણ વહેવાર રજીસ્ટર કાગળદારથીજ મોકલવામાં અગર લવામાં આવશે.

ખરજતું સુકું અગર લીધું બધા વગરની દવા એક અડવાડીયામાં ચોપડાથી તદ્દન જડમુળથી સાફ થાય છે. પરીથી તે જગાએ થતું નથી કીમત રૂ. ૧૦ (દસ) દરદ વેતવાની રી. રૂ. ૩.

ધાધરનો કટો દુસ્મન કાળ રૂપી દવા.

ધાધર ગમે તેવી ગમે તેટલાં વરસોની રોતી કે કાળો-બજવા વીનાની દવા. આ દવા ચોપડાં કપડાંને ડાઘ લાગતો નથી. ચામડીને કોઈપણ વસ્તુનું નુકશાન થતું નથી આવી દવા કોઈ જગાએ અકસીર વેતવામાં આવી નથી આ દવા (મલમ) બળેજ બુશબોદાર છે. દવાની કીમત રૂ. ૨.

અદભૂત દાંત મંજન.

આ મંજન દાંતપર ધસવાથી દાંતપરનો મેલ પાંચ મીનીટમાં સાફ થાય છે દાંત ચળકતા તથા સફેદ થાય છે, કળતા, દુબલતા, લોષ જતું, પેદા મુઠ્ઠા આવવા, તથા દાંતને લગતા તમામ રોગો માટે આશીર્વાદરૂપી આ મંજન છે. નં. ૧ લા રૂ. ૨ સુગંધીદાર નં. ૨ જનો રૂ. ૧-૦-૦

વધદ દુબલ ફારમસી,

દે.-ગીરગામ, ત્રામ ટરમીનસ-મુંબઈ.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાહિત વિભાગ]

અનુક્રમાંબ. ૮૭૬૧ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ આગાખી જાગરો

વિષય ૨ : ૪

નવીન સુધારાનો દુશ્મન લોકપ્રીય
અંક એકથી પંચોતેર

જમાનાનો જલસો.

રચનાર—જેશી જયરામ રવજી ભાગલીયા.

પ્રકાશક—જેશી આર. જે. ભાગલીયા
કચ્છ માંડવીવાલા,

૬૦ ગીરગામ બેંકરોડ, નારાયણ બીલ્ડીંગ,
પોસ્ટ નં. ૪, મુંબઈ.

આવૃત્તી ૫ મી
સંવત ૧૯૭૬

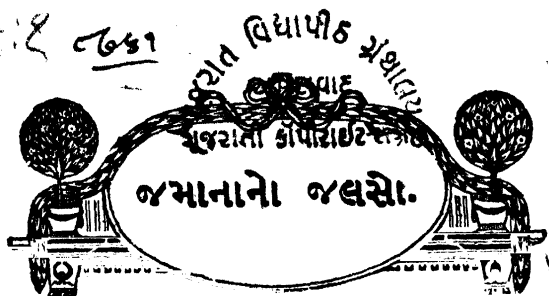
પ્રત ૨૦૦૦
સને ૧૯૨૦

(સર્વ હક્ક સ્વાધીન)

કીંમત રૂ. ૧.

શ્રી કૃષ્ણ પ્રેસમાં રતિભાલ હરજીવને છાપ્યું
નં ૯ અનંતવાડી, મુંબઈ.

૬-૧૬ ૮૭૬૧

સારદા સ્તુતી.

દિંડી.

હયા કરજે તું દેવી, માત અંબે મારી;

છું શરણુ એવું, સત્ય લેતું ધારી.

હયા.

રહ્યો વ્યાપી કલીકાલમાં અધર્મ,

નથી રાખતું વડિલોની કોઈ શર્મ.

હયા.

જ્યારે શ્રુષ્ટિ, આમ વર્તવાને લાગી,

કૃપા દૃષ્ટિ પ્રભુએ, સમસ્ત ત્યાગી.

હયા.

એકે નામ રાખી, મુદકમાંથી જાઉં

ઉપયોગી માત, સર્વને હું થાઉં.

હયા.

કશી પરવા નથી આ, જગતની અમોને;

લખી શતવાર, દાસ કહું છે તમોને.

હયા.

દીવાળીના દીવા.

યાને

ગ્રાંટરૌડની મુસાફરી ખ્યાલ ૧.

અફસોસ અરે અફસોસ બંધુઓ, કુદરતની છે ખલિહારી?
 સોબતના પરિણામ બળે, આ જગત વિષે થઈ છે ખવારી.
 કારણ પુછો કોઈ અમોને, ખુલ્લિ વાત મુખે કહીશું;
 કુમાર્ગમાં કોઈ વિચરનારના, સાથી બનવા નહિ હઈશું.
 ખ્યાલ કરો કોઈ નજર કરો. આ દુઃખરૂપી કેવી દુનિયા;
 ધર્મ પત્નીઓ રખડાવી, વેશ્યા નિવાસમાં જઈ વસીયા,
 ખમીસ જાકિટ ખુટ કાલરો, સાઈકલ કેપ શિરે ધારી;
 સેંટ લવંડર ગુલાબ છાંટયું; સુગંધમાં પણ હલ વાળી.
 બની શેઠીયા વિષય નગરના, મુસાફરી કરવા ચાલ્યા,
 ગીની ત્રણ નાખી ખીસામાં મુછ મરડતાં મેં બાળ્યા.
 આના ચાર તણી ગાડીમાં; ગ્રાંટરૌડ પર જઈ અટક્યા,
 ખાધું ખરચ્યું પીલહાઉસમાં ને, પછી નાટકોમાં સટક્યા.
 બે રૂપિઆની ટિકીટ લઈને, થીએટરોમાં કચ્છે પડ્યા,
 વાટ જીવે છે ધરવાલી અહિં, નાટકના ખેલોજ નડ્યા.
 છતાં હજી તો ગરમ ખીસાનો; પુરો દાટ વળ્યોજ નહિ,
 ગુણીકા નૃત્ય વિષે જઈ બેઠાં, શરમ મુલતવી ત્યાંજ રહી.

બહોત દિવસકા બઠા ખ્યારથા, મુઝે નિંદ નહિ આતિથી
 ખાત ખ્યારકી બહુત કરીન હય; વો ચીન્ન મઝે જાતીથી;
 શેઠ કહે અઝે ખ્યારીજન, અખ ગાના કુછ સુનખાતિ હય,
 દિલ ખુશ કર યહ આશકકા, કયા મઝા પવનકી આતિ હય
 મઝલ હુમરી તાલ દાદરા, બલા દૂર ભૈરવીયોંકી,
 સારંગી તબલા બજતી હય, ખ્યારિ બન ગઈ આશકકી,
 એ ગીનીનો ખર્ચ કરીને, પછી એવા નર પસ્તાયા,
 પીત્ર તર્પણ કર્યું પ્રેમથી, શોખીન જનમાં પંકાયા
 ગયા શ્રાદ્ધમાં, કસર હતી તે, પુર્ણ કરી અહિંયાં પ્રિતે,
 માનવ જન્મતાણું સાર્થક સૈ, થયું આજ સહુ એ રીતે;
 ચરણ વગરના હાથ વિનાના, અપંગ પણ છે કૈ દુખીયા,
 સિંગલ પૈ પણ અપાય નહી ને થવું અમોને છે સુખીયા.
 ઘરો તૂટશે ચોર લુટશે, અગર મુજ વ્યાધિ થાશે,
 એમાંથી ફળ એજ થવાના, નહિ તો કાળ તુરત ખાશે
 ભવસાગરમાંથી તરવાનો, ઉપાય યત્ન કરી શોધો,
 બ્યર્થ કાર્યમાં વખત ગુમાવો, શું કરવી તેની નોંધો.
 જઈશ પલકમાં અંદે બંધવા, તેનો તું કંઈ વિચાર કર,
 કિર્તિ અમર કરી લે જગમાં, પ્રભુ નામ લઈને તું તર.
 ઉસ્તાદોંકી ચેહી ફર્જ સખ, કરકે અદા હમ દિખલાતે,
 ચેહી ખાંચનેસે જીવોંકે, પાપ સખહિં યું કટ જાતે.

રહેનેવાલે કચ્છ પ્રાંત કે, શહર માંડવી બાજત હમ,
ભાગલીયોંકી પીછાન રખના, હરી કૃપા હો બલિ હમ.

વખતનો વરઘોડો,

યાને

શરાબ વિષે ખ્યાલ ર.

શરાબ જેવી ખરાબ વસ્તુ, નવ દીઠી જગમાં કયાંહીં, ✓
વાઈન ખાટલી વિશે વર્ણુવું, ધ્યાન કરો હિંદુભાઈ.
શિવ, શિવ આ શું થયું અરે રે, ગ્લાસ ભરી પીવા માંડ્યા;
સ્વર્ગતાલું સુખ તણુ પુર્વજે, હાહાકાર કરવા લાગ્યા.
દશા થાય છે પીનાસની, કથન કરું તે સાંભળીએ.
વાટ ઘાટમાં પડ્યા કદી તો, ઓચિંતા એથી મરિએ.
શીવાય હમસે બડા અભીતક, પયદા જગમેં હુવા નહિં,
પહેલવાન પીછેં હટ જાવે, કદર કરો સજ્જન તુમહિ,
પહેરન ઘોતી ઐર દુપટ્ટા, ફેંટા લી ખરબાદ ગયા,
કીસમતમેં કયા લીખા હમારે, ખીસેમેં દમડી ન રહા.
અગોખાઈ હા કેહુન આલા, હાતાત કાઠી ઘેવુનશી,
ઇંકડે તિકડે બધત રાહિલી, ઉફટ ઘાતલી ડોકીશી.

વ્યસનોથી વાકેફ થયેલી, ગુજરાતન કહેવા લાગી,
 વ્યથ પીટયા કંઈ દિવસ કર્યા છે, નક્ટ નિરંકુશ જા ભાગી
 આ વખતે કોઈ હોત ખીજે તો, યથા યોગ્ય સુખ દેખાડું
 પતિ શબ્દ એ મહા તિગ્ર છે, લવ આખું હું કયાં ખાળું
 આ સંબંધમાં આજ પછી જો અવાજ કંઈ કાને પડશે,
 દેખાડી હું દઈશ ખરેખર, વચન કદાપી નાં ટળશે.
 ઓમા ઓમા મુક અલી, કહીને ઐરીનો હાથ ધર્યો,
 બની દિગંબર નૃત્ય આદ્યુ, સ્વાદ ગ્રહણ કેવોજ કર્યો,
 ધર્મ ગુરૂની સોગન ખાધી, કાશીમાં જઈને નાદ્યા,
 છતાં પાપ કંઈ ના ધોવાયું, અંતરમાં બહુ પરતાયા.
 ઉલટી સુલટી રીત આદરી, પૂજીત ફેનસીએ કીધાં
 લાજ ગુમાવી સર્વ જગોએ, ફળ એમાંથી એ લીધાં.
 પુર્ણ ખ્યાલ સૌ થયો અમારો, ઇનામ દેવા યત્ન કરો,
 પ્રસાદ છે આ ગુરૂ કપાનો, ઊમેદ સૌ મનમાંજ ધરો.
 આ પ્રયોગના પચાસ કાગળ, દેશાવર લઈ મોકલશે,
 તે જીવોને ટુંક મુદતમાં, સંતતિનું સુખ પ્રાપ્ત થશે.
 કલકત્તા દિલ્હી લખનૌ, પંજાબ મુલ્ક દેખા સારા,
 અમદાબાદ બડોદા સુરત, કોકણલી સખસેં ન્યારા.
 કચ્છમાંડવી છોડ દઈ, અખ બંબઈ શહર બસાયા હય,
 ઉસ્તાદ ગુરૂ જમીયતકા ચેલા, વોહી બનાનેવાલા હય.

કલજુગનો મહિમાં

યાને

ચાલુ જમાના વિષે ખ્યાલ ૩.

કલજુગ આવ્યો ખરેખરો, ચેતીને ચાલો સૌ ભાઈ,
 ધર્મ બીચારો થયો પાંગળો, ડહાપણ સૌ દમડામાંહી.
 હાંત વિનાનાં ચડે ઘોડલે, જીવાન ઘર ઘર ભટકે છે, ✓
 રાંડ રૂપાળી ખરે ખપોરે, સાધન કરવા સટકે છે.
 માત પીતાનું કહ્યું ન માને, પુત કપુત કહાવે છે;
 આવું છું આવું છું કહિને, મશ્કરિમાંજ ઉડાવે છે,
 પચાસ બીડી પીએ પીતા તો, દશ નકકી પુત્રો પીશે,
 છેવટ ગાડું પંદર પરથી, અઢાર થઈ આવે વીસે.
 દુર્બળ અંતઃકરણ છે જેનું, વ્યસનોમાંજ રહે વધતાં
 સ્ત્રીઓ સેવવા પરપતિ લાગી, એજ પાપ અહિયાં નડતાં.
 સ્ટેન્ડર ખાર થયાની કેડે, પૂરૂષ રખડવા જે જાશે,
 તુર્તજ ઘૃતની ખરણી ખોલી, બીલ્લી ઘી ચાટી જાશે.
 સ્ત્રીનો વાંક ગણો છો શાનો, ઉઘેલી તે શું જાણે,
 શેઠ દુકાને હોય નહિં તો, ચાકર મોજ સુખે માણે.

નાશીકર નાજોખા આલે, ભટ્ટ મહા વિદ્વાન ધરી,
 અસાવયાલા આસન દિલ્હે; શાસ્ત્ર મહુણાવે કાય તરી,
 દ્રષ્ટિસ પડલી તંબાકુ; મગ વૃત્તિ ગેલી ત્યાજ વરી,
 મહારાજાંચી ધીર સૂટલી, વાસ્તવિક હી ગોષ્ટ ખરી.
 હી શેઠાણી સુરેખ આલે, જર મીળેલ તર ફાર ખરે,
 પંતોજીચી મરજી ઝાલી, મુખ જગતલા કાય કળે.
 ધુર્ત પ્રમાદી પ્રગટ બળદીઆ, કહ્યું તેમનું શું કરવું,
 ભીતર હોય કદી ને ચોખ્ખા, ધ્યાન સુખે તેનું ધરવું.
 મુકેઝ મુંઝી ખખર નતીપય, આંઉં તવાંકે કુઈ ચ્વાંતો,
 ઉથી સવારો વિછાણુમ્યાંથી માની સાગ શીરાઈઆંતો.
 ગાયત્રીઝી ઉપાસના પણ, નાઈધોઈને કો કરીઉં,
 લડું ઝિલેખી ખાઝા ઘેવર, માલ મલીદા કો છડીઉં.
 સતજુગ ત્રેતા દ્વાપરમાં ફળ, જે મળતું તપ આદિથી,
 ત આ જુગમાં તુર્ત મલે છે. ફક્ત પ્રભુ ભજનાદીથી,
 દિલોબ્ધન સખ દોસ્ત હમારે, સુનો સુનો અખ હય ખાતા,
 કરની વૈસી ભરની ઈસમેં, ઈશ્વરકાલી કયા જાતા.
 ખ્યાલ બનાકે હમ દિખલાને, સંત પુરૂષ વો જાનત હય
 જયરામ કવી ભાગલીઆ દ્વાપર; એસી મૌજ ઉડાતે હય.

લક્ષ્મીકા લક્ષ્મી

યાને

પરણેલાનો પસ્તાવો ખ્યાલ ૪.

પ્રથમ કુંવારો કહેતો તો કે, પરણેલા સુખ માંણે છે,
પરણ્યા બાદ હકીકત થઈ તે, પોતે જીવો વખાણે છે.
ગ્રહસ્થ કહે છે મહારાજ આ, ગાડું તો બહુ છે મહોટુ,
રોજ ઉઠીને રાંડ સતાવે, પૈસા ખાતર તે ખોટું.
ત્રીસ રૂપૈયા પગાર તેમાં, સાત ભર્યું ધરનું બાડું,
પાકીટ ખર્ચ તણા દશ કાઠી, નકકી તેર ગણી વાડું.
દાણાવાળો શીવજી આવ્યો, રૂપૈયા દશ તેને જાશે,
બાકીના ત્રણ રહ્યા તેમાંથી, દાગીના ક્યાંથી થાશે.
જીવાન બેરી કહે છે એવું, શા માટે પરણ્યા વાડું,
ઓળખતા મુજને શું નહોતા, નામ છખીટી છે માડું.
ફક્ત લોહીની હું ભૂખી છું, ખીજું કામ નથી મારે;
કશખી સાડી નહી લાવો તો આ ઉઠી ચાલી બહારે.
અરે ગધેડી વિચાર કર તું, છાયલના તો છે વાંધા,
હું ધોતી પહેરું છું તેમાં, જીવો કેટલા છે સાંધા.

સ્વામીનાથ તમે સાચા છો, સૈયર મારી પહેરે છે,
 જુઓ ધણી એનો છે કેવો, ચાર બળદને ખેડે છે.
 છતાં રોજના દસ દસ રૂપીયા, ખુદ્દો નિત્ય કમાવે છે.
 ઘર બેઠાં બૈરીને કેવાં, ઉત્તમ લાડ લડાવે છે.
 દેખ્યું કંઈજ નથી મેં ક્યાં પણ, ટીકીટ કહો છો તે કેવી,
 નાટક જોવા જઈશ આજ હું, નહિં તો લાજ નથી રહેવી,
 માંડ માંડ હું ઘરમાં આવ્યો, ભુખ કકડતી છે લાગી,
 રાંધ્યું સીંધ્યું કંઈજ નથી ને, સતાવતી છે આ નાગી.
 બેચર કહે છે જુઓ બાપજી, દેવો મુજને મારે છે,
 સમજવી સમજવી થાક્યો, છતાં ખુમ એ પાડે છે.
 આવું પીવું રહું બાનુએ, કવરાવે છે સૌ ઘરમાં;
 આ દુઃખથી તો મરવું સારું, કુવો આપણા છે થડમાં.
 જુવો ભાઈ આ ગ્રહસ્થાશ્રમ તે, લકકડના લાડુ જેવો;
 બાધા તેતો પસ્તાયાને, અણસમજી કહે છે કેવો,
 પરમારથમાં પૈસો દેતાં, કેવો હાથ ધુળવે છે;
 ફક્ત એક નખરાની અંદર, રૂપીઓ રાંડ ખડાવે છે.
 ગુરૂ ચરનકા ધ્યાન લગાડે, બૈઠત હું નીજ આસનપે;
 કીંવાર ખુલ્લતે ભીતરકે, પ્રકાશ હોતા હય પદ્મમેં.
 દર્શનકી અભીલાશ પુર્ણ, કરકે ચરનોમેં પડતે હય;
 જયરામ કવીકું હુકમ લયાસો, પ્રગટ જગતમેં કરતે હય.

પ્રકાશિત મણી.

યાને

પરમારથ બોધ ખ્યાલ પ

પરમારથ સમ પુન્ય કયું છે, બતાવનારો છે કોઈ;
 દાતારો બહુ દાન કરે છે, કૃપણ બળે છે તે ભેઈ.
 ખાઓ પીઓને પહેરો ઓઢો, એ તો રીત ઘણી સારી;
 વ્યસનોમાં જે વખત જાય છે, ફક્ત એટલી છે ખવારી,
 કોઈ પીયે છે ચરસ ચીલમમાં, કોઈ પીયે સુકો ગાંજે;
 કોઈ પીયે છે બીડી બલમાં, બીજું હું કહેતાં લાજ્યો.
 કંઈક દીઠાં મેં અવાજ કરતાં, પીયો પીયો ગાંજેડી કલ્હી;
 જો નહિ પીવે ચહુ ગાંજા વો, લડકેસેં લડકીજ લલી.
 કેસી મજા અભી આતી હય, કરકે નીશા કબહું દેખો;
 બડા સ્વાદ આતા હય ઇસમેં, ગયું જનમ સુધરી લેખો.
 પોત પોતાની નાત વધારે, તમો પડો છો કાં તેમાં;
 ખાંસી દમ બલકે બહુ રોગો, પ્રગટ રહેલા છે જેમાં.
 પરમારથને કાજ શંકરે, ઝેર હલાહલ છે પીધું.
 પરમારથ પર પ્રીત હતી તો, દધિચિયે અરતી દીધું.
 રાજા કર્ણ સમો કોઈ દાતા થયો નથી કોઈ નવ થાશે;
 વિક્રમ આદી થયા રાજવી. પ્રગટ થશે તે પરખાશે.

આંખો વડે પીંપળ આદી સૌ, વૃક્ષ બનાવ્યાં શું કરવા;
 વટેમાર્ગુઓ શ્રમિત થાય તો, થાક દુર તેના કરવા.
 ઇશ્વરનો ઉપકાર વર્ણવી, મહાંત પણ શકતાજ નથી;
 તો હું પામર અલ્પ જીવ તે, કહી શકું શું આ મુખથી
 સમુદ્ર મંથન સમય પ્રભુએ, કમઠ રૂપ ધારણ કરીયું;
 મત્સ્ય બન્યા મોહનજી પોતે, રૂપી નાવ માથે ધરીયું.
 મુરલીધરનો મહિમા મોટો, ગોવિંદ થઈ ગાયો ચારો;
 મુષ્ટિક ચાણૂંર મદલ હરાવી, મામો પણ નાખ્યો મારી.
 સીતા રામ અને લક્ષ્મણજી, ચૌદ વરસ વનમાં રહિને;
 અનેક દળ રાક્ષસનાં માર્યાં, લંકા હાથ કરિ જઈને.
 રાજ્ય વિભીષણને ત્યાં દિધું, હનુમાન શીર હાથ ધર્યો;
 અવધપુરીમાં આનંદ વર્ત્યો, પરમારથ પરકાશ કર્યો.
 આ કવિતાનો પાઠ નિરંતર, શ્રદ્ધાથી કરશે મનમાં;
 પુર્વ જન્મના પાપ મટાડી, પ્રજ્યાતી પામે જનમાં,
 શ્રોતાસે ચાળીસ ગાંવમે, મુખ્ય શહુર મસ્કા મંડી;
 નલિયા ઐર કુઠારા મુંદ્રા, મઉંકી હવા બડી ઠંડી.
 સ્વારી દેખન ચલો સાથમે, શ્રી ભુજ નગર બડા બંકા;
 મહારાવ ખેંગાર સવાઈ, બહાદુરકા બાજત ડંકા.
 બહુત મુલક હમ ધુમત ધુમત હ્યાંપર સ્થાન જમાયા હય;
 શીવ પ્રસાદ સુત ઇંટ ગુરૂ, જમિયતકા ધ્યાન લગાયા હય,

ફેશનેબલને ફૂલો

યાને

અમથા કાકા એન્ડ લોળી ભત્રીજાનો સંવાદ

કવાલી. ૬

મારાસમ જઈશમાં આઘી, શ્રવણુકર વાત આ થોડી,
કયા કુળમાં પ્રગટ થઈ છે, જરા સમજાવને છોડી. મારાસમ.
પુછો છો શું અરે કાકા, અમારા છે ગ્રહો વાંકા;
પીતા પરખાય કે રીતે, માતા નામે મદન ગૌરી. મારાસમ.
દેખા દેખી થવા લાગી, પુરાતન રીત ગઈ લાગી
અરધ પલ્લવ રહે ખુલ્લા, એવી અમને ગમે ચોળી. મારાસમ.
ગોકુળમાંની હતી ગોપી, શીખી ભરવા હવે ટોપી;
જરી હાટે જવા લાગી, બંડલ નાખ્યાં બધાં તોડી. મારાસમ.
એતો નહેર થઈ ચુકયું, ગળાશે કેમ આ થુકયું;
પરિણામે થશે કેવા, હવે કહું છું બધું ફેડી. મારાસમ.
મુકી તેં ઘાઘરો દિધો, નદીનો વેશ પણ લીધો;
હજી કંઈ હોય જો બાકી, કસર રાખીસમાં પોરી. મારાસમ.
દિવસ આન્યા બહુ વસમા, સુવર્ણેથી મઠો ચરમા;
વિલાતી ખુટ પહેરીને, હવામાં જઈશ હું પોઢી મારાસમ.

રૂપાળી છે બહુ ભારે, દેખી સૌ કાંકરા મારે;
 ભુલેશ્વરના લત્તામાંથી, અલી' તું જાય છે દોડી. મારાસમ.
 સખુરકર અએ બગીવાલા, કહાં તક જાયગા લાલા;
 દુપૈસેકા લીઆ ચીવડા, મગર દેખી નહિ ગોલી. મારાસમ.
 થવાની ચાહે છે ક્યારે, જવું હાફીસમાં મારે;
 અલ્યા રામા જરા જોની, હાંકરી કયાં ગઈ ઘોડી. મારાસમ.
 વિચારીને જરા ખોલો, આંખો ખેડાં તમે ચોખો;
 તપાસીને જુવો ખ્યારા, મજે છે કયાં સવા કેરી. મારાસમ.
 ડરીને તો જરા ચાલો, વચન સૌ વેદનાં પાળો;
 કહે જયરામ આખર તો, વિખરવાની જ છે જોડી. મારાસમ.

 નં. ૨

શરીરો છે ઘડયાં કેવાં, અજબ કયાંની હશે માટી;
 મોટા ઘરની અમો ખેરી, પકાવીશું નહિં ખાટી. શરીરો
 રાખી આપો હવે બટ્ટો, તે પણ જોશે તદ્દન લટ્ટો;
 આપે ત્રણવાર રાંધીને, જમી ઉઠીશ મરડાતી. શરીરો
 લઈએ મુજને બહુ ભાવે, ગોકુળ મથુરાં થકી આવે;
 મને અચરજ બહુ લાગ્યું, ઘણી મજબુત છે લાઠી, શરીરો

માથાં ત્રણવાર મેં કુટયાં, ત્યારે તો શેઠજી ઉઠયા;
 દિવસના પણુ રહ્યાં ઉઘે, કરે છે કામ સૌ ઘાટી, શરીરો.
 મતારો છે પીટયો અવળો, નથી શું જાણતા વાડ;
 દિવસ દસ બારની બીતર, એનું નાખીશ હું વાટી. શરીરો
 ભણીશું વેલકમ જ્યારે, બનીશું ફેનશી ત્યારે;
 હીડોળા ખાટ પર બેસી, દર્દશું શેઠને દાટી.
 ભત્રીજી તું ખરી ભોળી, માગી ખા લે હવે ઝોળી;
 કહે જયરામ ભેયું કે શ્રીખંડો શું રહ્યા આટી.

અરબસ્તાની ચાબુક.

યાને

કન્યા વિક્રય નિષેધક. ખ્યાલ. ૭

જનુની તારી કોણુ હતી. કમજાત પ્રગટ થઈ તું કયાંથી,
 ચાબુક મારો છે કેવો આ, અવાજ સાંભળ કાન વતી.
 ફક્ત એક બસ છે તુજને તું, નાનકડીછો તે માટે;
 ખીન્ને લાજે એક કદી તો, જવું પડે ગાંધી હાટે.

બીજીની માફક સાહેબ હું, માર નથી ખાવાવાલી,
 તેમ છતાં જો ગડબડ કરશે, પસ્તાશે અમથા ખાલી.
 લાલચનો છે આપ જુગારી, જે હજાર રૂપીયા લઇને,
 કસાઇને કન્યા આપી છે, જુવો ઘરે તેના જઇને,
 નામતણું કંઈ કામ નથી, આ ખરી વાત કહું છું તમને,
 નહિં તો પીટીયો વાટ ઘાટમાં, ગાળ દિયે છે તે અમને.
 લાલચ મારી બેનપણી છે, એક સમય હું ત્યાં ગઇતી,
 નખોદીયો કહેવાને લાગ્યો રાતે વહુ કોના ઘઇતી.
 લાલચ બેન કશું નવ બોલી, ખુટ ખુટથી ત્યાં મારી.
 છતાં બીચારી હાંડો લઇને, ગઇ ભરવા નળમાં વારી.
 પીતાજીએ પૈસા લીધા છે, માટે સંકટ છે આવું.
 ખબર પડી મુજને પાછળથી, વાત બધી કહી સમજાવું.
 લાલચને ઘરમાં ગોંધીને, બીજી સાથ ગયો ફરવા.
 ગ્રાન્ડી પી બેહોશ થયોને, હાથ ઘસી લાગ્યો મરવા.
 ઉપાય કીધા બેનપણીએ, ન હોત તો બચતે શાનો;
 આ ઉપકાર ખરો બેરીનો, પછી ગમે તેવું માનો.
 સાવિત્રી કહે સ્વામીનાથને, ચાબુક તો તેવી ખાશે,
 આપ કુકર્મી હોય જેમનો, જોવું કંઈ ન પડે વાંસે.
 કન્યાદાન કરો છો પોતે, રૂપીયા દાન લેવા માટે,
 રૂધીર માંસના વજન પ્રમાણે, સોનું તોળોછો કાંટે.

આર્ય ભુમીનો અંત આજથી, નહિ આવ્યો છે સમજે;
 દીકરીયોનાં નાણાં લઈને, જુગારીઓ સાથે રમજે.
 દાળી દુળી ભરે ત્રીજેરી, પછી ફળે તેનાં જોજો;
 સદે પણ રમજો સૌ એમાં, ખીજ પણ ધરના ખોજો.
 એમાંથી જો ખર્યો કદાપિ, રાંડો છે તુજને રડવા;
 જો ન સાંપડ્યો એ પંજમાં, જાદુ મંત્ર જજે પઢવા.
 કયા પાપનું આ ફલ છે તે, સમજ સમજ મનમાં લાઈ;
 રૂપીયા ઉપર હાથ ફીરાવો, એજ તમારી મરદાઈ.
 પરવા હમ રખતે ન કીસીકી, ઈશ્વર દેતા હય સખકું;
 કીડીસેં કુંજર તક દેખો, ચીંતા બડી રહત ઉનકું.
 મહેનત કરકે પૈસા લેના, એહી બાત સખસેં અચ્છી;
 જયરામ કવી યું કહત ભયેકી, લીખી બાત હમને સચ્ચિ.

ફાગણનો ફુલેકો.

યાને

પૈસાની ખુમારી ખ્યાલ દ.

પૈસા તું તો પરમેશ્વર છે, પગે પડે છે સૌ તારા;
 તું હોવાથી માન મળે છે, મુખ છતાં લાગે ખ્યારા.

વરઘોડામાં ગયાં અમો ત્યાં, અચરજ એક નવું દિહું;
ચસમાંને ચલકાટ હોય તો, માન મલે તેને મીહું.

ઠાઠ માઠથી છત્રી ચોરે, તેને કહેતું કોઈ નથી;
ગરિબડો ટોપી ગોતે છે, મારી નાખ્યો ખૂટવતી

પુલ તોરાને ગુલાબ અત્તર, પૈસા વાલાને દીધાં;
લૈયો છેડા જીવે સોનાના, ચલે બવ કહે છે સીધાં.

નારીયેલની બે બેડી, પૈસાવાળો પામે છે ત્યાં;
ગરિબને કોઈ ઘઠ ન આપે, માગે તો કહે છે ચલ બ.

વરઘોડો તો ઢાલ અને, વાજીત્રોથી બહુ ગાજે છે.
પણ એક વાતની ખામી દેખું, તે કારણસર લાજે છે.

જ્ઞાતી બંધુ વાટ જીવે છે, નગર શેઠ છે મતવાલો;
વાડીમાં જમવાને બશું શીરો છે અમને વહાલો.

ઘરમાં શેઠ ગયા પરણીને, તંબુ તુર્ત ગયો કુટી;
શીરો તો સુકાઈ ગયોને, અમથા ઢાલ રદ્યા કુટી.

ગોવેકરણી રાંડ નચાવી, પૈસાનું પાણી કીધું;
ઝગમગાટ ઝુમ્મર પણ બાળ્યા, મુત્ર બળદનું અહિ પીધું

ધન તારામાં ધુળ પડીને, કમાઈ ગઈ સળગી તારી;
અત્તરની શીશી ઉલટાવી, ગુલાબની કીધી ખ્વારી.

દશ દશ ડબ્બા ધીનાં પુટે, લાપસડીનાં લાંપ બળે;
મીઠાઈથી મોઢાં બે લાંગે, શોભા તમને તોજ મળે.

લાઈબંધના ઘર આખાને, માંડવળાથી માંડીને;
 જે ટાણાં જમવાને તેડો, નમતી રાખો દાંડીને.
 લોકોના પૈસા લઈ લઈને, નામ લખી સૌના રાખ્યા;
 આમંત્રણની વાટ જોઈને, દાળ ભાત ઘરનાં ચાખ્યાં
 અપકિર્તિ થઈ આખા જગમાં, કયાં સુધી એ રહેવાની;
 મોદા એટલા ખોટા એવી, છુટ મલી ત્યાં કહેવાની.
 વચન અમારા શ્રવણ કરિને, ગર્વ કદિ પણ કરશેામાં;
 એક ઘડીનું બજાર છે આ, જશે કોણ જાણે તે કયાં.
 શ્રીમંતો સૌ ગુરૂ કૃપાથી, પત્ર અમારો સાચવશે;
 જયરામ કવિને આશા છે કે, અવશ્ય સમ દ્રષ્ટિ કરશે.

સીકકેદાર સોની.

યાને

આસુરી સંપદા ખ્યાલ ૯.

સરમવગરના સ્વાદ આખ તું, દોરંગી આ દુનીયાનો,
 જે બાબુથી ઢોલ વગાડે, કઈ રીતે તું તરવાનો.

કવડી કવડી જમા કરીને, પચાસ મેં પુરાં કીધાં;
લુંટારાનો ભય હોવાથી, કાગળીયા સાથે લીધા.

સરાફ મોટો સમજીને મેં, વ્યાજ તણી આજ્ઞા રાખી;
મધનું ટીપું મેળવવામાં, મરી ગઈ પોતે માખી.

જેશીજી જેતીષ જીવોની, નાણા મળશે કે જશે;
મુકયા ત્યારે કેમ ન પુછ્યું, મુંબાદેવી છે પાશે.

ચમડી ગઈ તો ભલે જવાદો, દમડી નવ ખરચી ક્યારે;
વઉથી છાના પૈસા ચોરી, લોટામાં રાખ્યા જ્યારે.

એક દીવસ સાસુડી મારી, મરચાં લેવાને ગઈતી;
કોથમરી ચોરીને લાવી, હડહડ પણ ઘરમાં થઈતી.

બે આના લઈ જાય ખજારે, આનો એક બચાવે છે;
છતાં ચોરીયો ખુબ કરે છે, માટે લોક કુખાવે છે.

મહારાજ કંઈ કરો તેમનું, આ લક્ષણ શું છે સારાં;
માથું કુટી રડી મરે છે, જતી નથી શ્રીજીદ્વારા.

જીગારીયોની સાથ રમીને, નાણાં બહુ ભેગાં કીધાં;
સદ્ગામંથી મદ્યા પાંચસે, તે પણ મેં સાથે લીધાં.

કાતર લઈને ખીસા કાપ્યા, તેની દશ નોટો આવી;
ખજારમાં જઈ તાણું ફેડ્યું, નવી લગાડી નેં આવી.

એક વિષે બુડયા છો માટે, પાટી લઈ ફરજો કરમાં;
બે પૈસાની કરો મજૂરી, મીઠાઈ લઈ ખાજો ઘરમાં.

અરધીના કંકુમાં તેં તો રૂપીઆ આઠ જમાવ્યા છે;
 નાહ્યા ધોયા વગર કપાળે, જઈને ગંધ લગાવ્યા છે.
 ભાંગી ઢંઢ અમો નવ જાણું, અરધી આપે તે સારો;
 ન્યાય ચુકવે છે પરમેશ્વર, નક્કિ આ મનમાં ધારો.
 સમજી લોકો સોચ કરોમાં, નીતી ધર્મ ફરી પાળો;
 અધીક તમોને દેશે એથી, પરમ કૃપાળુ છે વહાલો.
 શ્રીમંતોકું કયા હય ઇસમેં, ગરીબકી ગરદન મારી;
 હરામખોરી કીયા કીશીને, વો દુષ્ટોંકી ખલીહારી.
 હ્યાં પરસે તુમ મુકત ભયે, ઇનસાફ વહાંપર કયા હોગા;
 ઉસકાબી કુછ ખ્યાલ કરો તુમ, કયસા લેકર મેં ભાગા.
 જમા ખરચકી ખુક ખડી હય, ખુરાઈ સખ લીખકર લેતા;
 ગુનહેગાર જૈસા જો હોવે, યોગ્ય હંડ વાંકુ હેતા.
 કચ્છ માંડવી ગાંવ હમારા, દરવાની હમ વહાંપરકે;
 ખંખઈકી ખસ્તીમેં આયા, પ્રખ્યાતી અપની કરકે.

મહેદાર મુરખખો.

યાને

પીચકારી મહેત્સવ-ખાલ. ૧૦

ભાગ્ય ખુલ્યા છે ભાઈ આપણા, સુદ પુનમની છે હોળી;
પ્રાગણમાં બહુ મળ થાય છે, તે પૈકી કહું છું થોડી.

કૈક ઠેકાણે ઉલટી સુલટી, પીચકારી બહુ પુટે છે;
કસ કસતી કસખી ચોળીનાં, બંધ ખેવડા તુટે છે.

સુંદર કપડા કળાટમાંથી, કામીનીયે શોધી કહાડયા;
અલંકારથી યુક્ત થઈને, આગળ પગ ભરવા માંડયા,

હોળી ખેલી આવેલી, ખેરીને લોક કહે છે શું
વર્ણન વાંચી ઘોર અંધારૂં, ટળી જવા ઇચ્છું છું હું.

કંઈ ગોપીને કયો કાન તે, યથા ચોગ્ય ઇશ્વર જાણે:
નીચમો સઘળા ત્યાગ કરીને, માથું કુટે છે પાણે.

જગદિશ્વરની પૂર્ણ કૃપા, થઈ છે નહિ એવું ધારૂં;
નહિતો સાઠ વરસની કેડે, પુત્ર અમો કયાંથી ભાળું.

ઇશ્વર જેવા ચરિત્ર અમને, પ્રથમ કરી કોઈ દેખાડો;
પછી આંખ મીચી મુરગાઓ, રાંડ રંગથી ભીંજાડો.

કોમડીયો કમળત કુકર્મી, કને જાય છે શું કરવા;
નીશાન મારે છે તાકીને, પગે ગઈ તેને પડવા.

ઝે આખોથી જોઈ રહ્યો છે, પરણેલો પોતે માટી;
 ઘોળે ઢીવસે માંજર આવી, જશે ઠીકરાં સૌ ચાટી.
 લાજ વગરની ખેરી લાગી, હોળીની ગમ્મત જોવા;
 ખાર માસના પાપ હતા તે, અનુક્રમે લાગી ઘોવા.

ખુરાનપુરી સેલો અમ્મર, કહો અમો ક્યાંથી લાવું
 ઝે હાથે તાળી વાગે તો, લખ્યા પ્રમાણે પહેરાવું.
 પડવાની પરસાદીમાં, લોકો સૌ રંગ ઉડાડે છે;
 કચરો ગટર તણો ચુંથીને, કપડાં ખુબ ખગાડે છે.

કૈક છોકરા ખીલત્સની ત્યાં, મોટી ધુમ મચાવે છે;
 શરમ વગરની સ્ત્રીયો હોય તે, સાંભળવાને આવે છે.
 જા લાગી કહેતામાં સામે, આવે છે હસતી રમતી;
 વિવેકવંતી હોય તેમને, આવી વાત નથી ગમતી.

મુળ ઘણીમાં હોય ન મીઠું, બઘરીમાં ક્યાંથી આવે;
 સંજ્યાબંધ જીવો મુંબઈમાં, સ્ત્રીયો ઘણીને ધમકાવે.
 પતિ ખીચારા કર્મ હીણુ તે છતાં, સ્વભાવે પણ થંડા;
 સ્ત્રીઓ તેમની કાં ન કરે, વ્યભિચાર તણા પાછળ ધંધા.
 કલજીગમેં યહ પ્રગટ લયે, દ્વાપરમે ભી ગોકુલમેં થે;
 કૃષ્ણ કનઈયા કહત લયે જખ, ગૌવનકું ચરવાતે થે.
 ગોપી જીતની હતી વહાંપર, પ્રગટ લઈ સખ બંબઈમેં,
 જયરામ કવીને ખ્યાલ ખનાયા, ચતુર સમજ અપને મનમેં.

ધી બે.બે ગ્રેટ

ન્યુ

હીન્દુ હોટલ્સ લીમીટેડ—ખ્યાલ ૧૧

હુનીઆમાં આ નવું લાકડું, હોટલનું ક્યાંથી પેહું,
ટેબલ ખુરશી પર બેસીને, જમી રહ્યાં છઠ્ઠાએ એહું.
માત્ર વસ્તુની ટીપ જુઓ તો, સમક્ષમાં છે સુખદાઈ,
પંખો પાવરથી ચાલે છે, ન્યુ ફેશનની રસનાઈ,
આજુ બાજુ બે ખુરશીને, વચમાં ટેબલ માંડે છે,
ધન રાશીના હોય તેમને, તુર્ત ત્વરાથી રાંડે છે.
કોપ રકાખી કહ્યાં એટલે, પવિત્રતાની વાતજ શી,
ચારે ધામ કર્યાં છે એણે, તરવેણી તીરથ કાશી.
સેતબંધ રામેશ્વરથી તે, હરદ્વારની હદ સુધી,
જગન્નાથ જમખીંડી થઈને, આગલ પર ગઈ છે કુદી.
મુંબઈ ખુડી મોજ શોખમાં, નખોદ કાઢંયુ છે નટવે,
ઘરમાં લોટ નથી ખાવાને, રૂપિયા બે તેને ખટવે.
હજામ આવ્યો હતો એક ત્યાં, શેઠ કહે ચલજા સાલા,
માંઝા ઉપ્પડ ગલાસ હોતા, ત્યાતચ તું પાની ખ્યાલા.
પાણી પીવુંન ઘર વિચારણે, કોણ ગાવચા હા ધંધા,
શેઠ હોઊનશી નાહવી બનલા, મુકટ ચાલલા જા સીધા.

શેઠ ધર્મમાં ચુસ્ત હતા પણ, ઇલાજ શું અહીંઆ વાડ,
 તે દાહાડેથી ચાહ પીવાનું, હોટલમાં માંડી વાળ્યું.
 કચ્છી માડુ હતા જે જણા, ખુરશી પર આવી બેઠા,
 જખાન પરથી સીદ્ધ થયું કે, વગર દોઢીયે છે પેઠા,
 ગરમ કાયતે સાંધ અમાલા. પાવશેર પુરી આના,
 પવે ખટાટી પાતલ બાજી, જે સીંગલ લાવો ચાહાના.
 પૈસા ચાર હતા ખીસામાં ખીલ થયું નવ આનાનું,
 હોટલ વાલે ખટન ઉતાર્યા, કામ ક્યું પસ્તાવાનું.
 મુંબઈ વાલા થયા 'એટલે, ચાહ વિના તો નવ ચાલે,
 ખીરીની જે ગાળો ખાશું, ભલે કરીને તે ચાલે.
 ચલ જવાદે કેન્ચ પુલ પર, દોસ્ત દારને મળવું છે;
 ત્યારબાદ શંકરના દરશન કરી, તુર્ત અહીં ફરવું છે.
 ઘોડા વાળો મનમાં સમજ્યો, શેઠ ગયા છે ફરવાને,
 શેઠાણી પણ પહેરી ચોઢી, જુઓ જાગ છે ચરવાને.
 મદ્દ લોગભી કૈશે દેખો, છિપકે છિનાલી કરતે હય,
 ઐસ્તભી ફીર એહી તનાશે, ગલી ગલીમે ગીરતી હય.
 માલ પરાયા હોય કીસીકા, અપના કરકે માનોગે,
 જયરામ કવી યું કહત ભયે, તુમભી વૈશે ફલ પાવોગે.

દીલોબ્બન હોસ્ત

યાને

ધશ્વર પાસે જીવની ફરીયાદ.... ખ્યાલ ૧૨.

મનડું કહે છે પ્રભુ કને જઈ, શત્રુ પાંચ સતાવે છે,
મહારાજ કઈ ઉપાય તેનો, આપ મગજમાં આવે છે.

પ્રથમ જીલને પુછ્યું ત્યારે, રસના શું કહેવા લાગી,
મનને ગમતી વસ્તુ સરવે, મુખથી હું લઉં છું માગી.

સ્વામી વાંક અમારો શું છે, બીજ બધું એ વાવે છે,
તાબેદાર અમો છું એના, એને કોણ સતાવે છે.

શ્રવણેંદ્રીયને કહ્યું પ્રભુએ, આ ફરીઆદી છે કેવી,
ફરજ બળવું છું પોતની, શા માટે તસ્દિ લેવી.

નાક કહે છે સુણો પ્રભુજી, હું તો કંઈ કરતોજ નથી,
જે સ્થલમાં એ જાય અભાગી, દર્શાવું છું સર્વ ગતી.

મનને ભ્રષ્ટ થવાનું કારણ, આંખલડી કહીદે તારૂં,
નહિતો ફેડીસ તુર્ત તમોને, સંશય શું એમાં વારૂં.

મહારાજ મારે શું કરવું, ચંચલ છે એનીજ વૃત્તી,
દરશન જઈને નીત્ય કરે તો, મનાઈ મારી કંઈજ નથી.

ત્વચા કહે છે ઉન્મત થઈને, જ્યાં ત્યાં એજ ફીરાવે છે,
જ્ઞાન બતાવું છું હું તેનું, મારી ધૈર્ય મુકાવે છે.

અગ્નિમાં નાખે છે મુજને, બળી મરૂં છું હું પક્ષમાં,
ઘોડા ગાડી તુર્ત ચલાવે, લગામ લેશે જો કરમાં.

બદમાસી મનની છે સરવે, ફરીયાદી આવ્યો કરવા,
તકસીરવાન ઠરે છે પોતે, આપો ઘઉં એને દળવા.

સખત કેદ નવ માસ તણી, ભોગવવી એમ કહ્યું જડજે,
કર્યાં કર્મ સૌ ભોગવ અહિંયાં, પછી ખુશી સાથે ફરજે.

હુકમ અમલમાં લાવ નહિં તો, મળ્યા ભોગ તુંજાણ ખરૂં,
પડીશ જઈને ચોરાશીમાં, કદિ ન હું પણ હાથ ધરૂં.

કશી ન ખીડા ધરવી ન એની, સખત દંડ એને દેવો,
લકિત નીત્ય પ્રભુની કરવી. અન્ય ગાર્ગને કાં સેવો.

હશે કોણ લાગ્યું અહિં મુજને, મન વિચાર કરવા લાગ્યું,
વેહું છું સંકટ આ સરવે, વાગેલામાં છે વાગ્યું.

લક્ષિમાં કંઈ ભંગ પડ્યું છે, પરિણામ તેના આવ્યાં
ભૂલીશ નહિ હું કદી તમોને, વ્યાધીમાં સીદને લાવ્યાં.

ભવસાગરમેં બડા દુઃખ હય, કહ્યું ન લગતા અમઅચ્છા,
લાગલીયાં યું કહતભએકી, તુહીં નાથ સખસે સચ્ચા.

કંત્રી સ્મૃતિગના કીતાબ

યાને

તલ્લક બીડી વિષે—કવાલી ૧૩.

પડી પાછળ જીવો કેવી, બીડી બદમાસ આ વારૂ,
ત'બાકુના વ્યસનીયોની, પ્રસાદી છે નકી ધારૂં.—ટેક
ભોળા પણમાં ગયું ફાવી, કોણે તુજને અહીં લાવી,
કયાં છે ભ્રષ્ટ તેં અમને, નથી આ કૃત્ય કંઈ સારૂં.—પડી
વ્યસન કેવું હશે તેની, ખબર અમને પ્રથમ નહોતી,
તપાસીને જદા ભેયું, ગયું અમકી હૃદય મારૂં.—પડી.
દીસે આંખો સદા રાતી, ગળું પણ જાયછે ફાટી,
બળે છે જીભ પણ અમથી, કઠાવ્યું કામ પરબારૂં.—પડી.
ઓળખતો પણ નથી મુજને, ખરૂં કહું છું અલ્યા તુજને,
ખાંસી દમની બીમારીમાં, જીવન તારૂં બધું ગાળું.—પડી.
નથી કંઈ સ્વાદ પણ સારો, અમસ્તી કાં મુને બાળો,
તદન ગઈ છું હવે હારી પ્રભુએ શું હશે ધાયું.—પડી.
બીડીને નાદ છે જંગી, ન જાણે ઢેક કે ભંગી,
જેની તેની એઠી જીદી, પીયો છો શું ભલા માડુ.—પડી.
મધર એની મરાઠણ છે, સગી સીપ્ટર કમાઠણ તે,
જમે જેસી બધા ભાણે, તમોએ પણ હશે ભાળ્યું.—પડી

તપાસો તો પડે નજરે, માટે કહુ છું ખીડી તજરે,
કવી જયરામના વચનો થકી, પદ મેળવો ધ્યાન-પડી.

કવાલી

ખીડી અમને બધી વાતે, પીડામાંથી મુકાવે છે,
અમો પીતા નથી જો કે, બગાસા ખુબ આવે છે.-પડી.
જરા ધીમા રહો ભાઈ, કલેન્દ્ર પશુ જશે ખાઈ;
દેખાશે આંખથી ગાંધુ, ન ગાતાં કંઈજ કાવે છે.-ખીડી.
ધુમાડો નીકળે જ્યારે, કહે છે શું મુખે ત્યારે,
ખીડી પીનાર પોતાના, બદનને પણ બગાડે છે. ખીડી.
ખીડીનું નામ છે મોટું, ભલે લાગે જરા મોટું,
શરીર સુધરી જશે ત્યારે, મળ કેવી ઉડાવે છે.-ખીડી.
વચન મારા કદી પાળો, ખીડીને ખુટથી મારો;
કહે જયરામ તો અમને, બડો સંતોષ આવે છે.-ખીડી.

— ૦૦ —

જમાનાની જોગણ

યાને

પરમેશ્વરની પુતલી—કવાલી ૧૪.

વિષય લંપટ થયા લોકો, ઉત્પન દુઃખ પણ થયું ત્યારે,
ન જાણે બેન કે બૈરી, સરીખું સર્વને ભાળે. ટેક૦

સુંદર મુખ રાંડનું દેખી, કરો છો શું રહ્યા શેખી;
રઝડતું કુતરું આવે, કદાપી ના નહિ પાડે. વિષય.

જમાનાના અરે લોકો, એમાં શું સ્વાદ છે નોખો,
મુકી દઇ રોટલી ઘરની, મીઠાઈ કાં જમો ખહારે. વિષય.

પ્રથમ ખહુ લાગશે મીઠી, પછી ગમશે નહિં દિઠી,
એમાંથી ભુખ નહિં લાંગે, તેને તજશે તમો ક્યારે, વિષય.

દશાપણ થાય છે કેવી, મુખે કહી ના શકું તેવી,
દુકાને લાગશે તાળા, નોટીસો આવશે જ્યારે. વિષય.

રમે છે રંગ પણ રાતે, આવે છે ગાલને દાંતે,
ભરાયું પેટ શું તેથી, પોતીકું ધર્મ કાં હારે. વિષય.

જીવે છે પુત્ર આ નીતી, વગાડે છે મુખે સીટી,
તેને કહો છો અલ્યા ચુપકર, પેઢી એકવિશને તારે. વિષય,

ઘેરી વિધવા તુરત થાશે, નાણું સૌ કુતરાં ખાશે,
નરકનું દાર છે ખુલ્લું, થશે દુઃખીયા ખહુ ભારે. વિષય.

તમારો ત્યાં ગુન્ડો ઠરશે, કઠાઈ તેલની ચઢશે,
તજે છે જેમ ભજીયાને, તેવી રીતે તુને ખાજે. વિષય.

નથી પ્રુઈખા તાણું ખેતર, સમજ મનમાં અરે મીંતર,
કહે જયરામ ઓ મુરખ, જતો ના રાંડને દારે. વિષય.

(દાસપરે દયા લાવો) એ રાગ. ૨.

જોઈ રૂપાળી તું નારીરે, મોહિસમાં ખ્યારાજોઈ રૂપાળી તું નારી,
હોઠ લાલ ને ગાલ ગુલાબી, પગમાં પહેરે કડલાં કાંબી,
વાળ્યું નખોદ અંઝરના, ઝમકારે ભારિરે. મોહિસમાં.

આંખો બે એની અણીઆળી, જગત લોક વસ છે કરનારી,
બ્રહ્મટી બાણ સખા તુજ માટે, રહી છે ધારિરે. મોહિસમાં.

પીન પયોધર જો પરખાયા, મર્દ મુછાળા કે લલચાયા,
એ ચંડાલણીયે જન કૈક, નખાવ્યા ભારિરે. મોહિસમાં.

વિસનખી વસમી છે ભારે, વજ્ર હોય તેને પણ ગાળે,
વગર મોતથી મરી, જવાની પાળિરે. મોહિસમાં.

પ્રથમ પરિનું રૂપ બતાવે, હિંમત છેવટ સર્વ હઠાવે,
નથી એ અચલ તમારી, લાઇઓ ખ્યારીરે. મોહિસમાં.

જયરામ જગતને કહી સમજાવે, માનવ દેહ ફરી નહિ આવે.
પડેલા જનો તણી થઇ છે, ખ્વારિ ખ્વારિરે. મોહિસમાં.

પતિ સેવાની પદ્ધતિ

યાને

સ્ત્રીઓનું કર્તવ્ય. ૧૫.

રાસ પુનમ ચાંદનીનો ગરબો.

બેની માત પીતાએ, સોંપ્યો તેજ ધણી ખરારે,
ખીન્ન બધા જાણવાં, પુરૂષો તે પાષાણ,
સહીયર પતી એજ પરમેશ્વર છે સંસારમારે.

સાખી

વશ તેને વર્તિ રહો, સાચો એજ ઉપાય,
ધારણ આ વૃત્તને કરે, તે શાણી કહેવાય.
કારણ વગર જવું નહીં, બહાર કદી ઘરમાં થકીરે,
એથી ઘટે આપણો માન અને મરજાદ-સહીયર.
કામકાજ ધરના સહુ, કરવા તુર્ત તમામ,
દરિદ્રતા નવ રાખવી, સફળ થશે સૌ કામ.
કુલટા સ્ત્રીની સાથે, વાત વિગત કરવી નહિરે,
બકવું નહિ છીદ્ર, ઘરમાનું તે પણ કયાંય-સહીયર.
ધર્મ પત્નિએ ઉઠવું, ઉદય થતાંની વાર,
જળ ઉનું મુકયા પછી, સ્વચ્છ કરો ઘરખાર.

હાજર રહી સમયસર, નવરાવો શુભ રીતથીરે,
 કરવી સામગ્રી પુખ્તની, સહુ તૈયાર.—સહીયર.
 ભાત ભાતનાં ભોજનો, સમય સમય અનુસાર,
 વિવિધ રચેલા રાચતા, દહિં દુધ ધૂત સાર,
 પીરસો પાપડ ભજ્યા, વડા તળેલા તેલથીરે,
 કેરી લીંબુ હળદી, ગુંદા ગરમર સાર—સહીયર.
 પીરસો બેસી પાસમાં, કલેશ કરે સૌ દૂર,
 એ રીતે જે વર્તશે, બેન ખરી બહાદૂર;
 ખીડા પાન સોપારી, દૈ પંખો કરમાં ધરીરે;
 પ્રીતે પવન કરે તો, પતિ પ્રસન્નજ થાય—સહીયર.
 પતિ સેવાની પદ્ધતિ, પ્રગટ કરી આ ઠાર,
 પ્રીતે વાંચે પ્રેમદા, તો સુધરે સંસાર;
 માટે કૃપા કરીને વાંચો, જનુની પ્રીતથીરે;
 એવા સત્ય વચન શુભ, કથન કરે જયરામ—સહીયર.

છકકો પંજે

યાને

જુગાર વિષે ખ્યાલ ૧૬.

ઉફટમાર કેાઇ ચાર જણા, મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યા;
 દિવસ છુટીનો ઠીક આજ છે, સ્ટેન્ડર દસ તો છે વાગ્યા.
 કેમ દોસ્ત કંઇ હેઠ્ય ખીસામાં, તો જુગાર આપણુ રમિયે;
 વગર મફતના શું ખેડા છે, હોટલમાં ચાલે જમિયે.
 બટનલાલ કહે બશે રૂપૈયા, ભૂત્યો છું સદ્દામાંથી;
 કપટલાલ કાવતરાંખોરે, કાઢયાં દસ ટોપીમાંથી.
 ચોથા જણની તપાસ કરતાં, મુદ્દલ કંઇ ન મળે પાસે;
 છેવટ હારી જશે એટલે, લીલામ ખેરીનું થાશે.
 બહાદુર બિલ્ડીંગ પાંચ માળપર, જુગાર રમવાને ખેડાં;
 અવાજ કાને પડ્યો એટલે, સીપાઇ ત્રણ આવ્યા હેડાં.
 દેખો દેખો દૈલતખાં, કયા અવાજ છાંપર આતા હય;
 જુગારીયોંકા ખેલ હોયગા, ખેશક માલુમ પડતા હય.
 દરિઆખાંએ બધા દોસ્તને, મુશકે ટાટ લીધા બાંધી;
 પૈસા ટક્કા કપ્જ કરીને, કયાટ ઉપર મેલી કાંડી;
 નંહરા મહણુતો નંહરિલાકી, ખર સાંગ તુ કેાણાચી;
 હમ અસેલ તર આહે તુઝીમી, નસેલ તર મગ દુસર્યાચી.

ખાપ કહે છે જીવો છોકરાં, જીગારીયોની આ ટોળી;
 આ અવાજ ઉપરથી ખીજાં, પંદર જણ આવ્યા દોડી.
 વાટે જતાં વટેમાર્ગીઓ, ઐરીને પુછે છે શું;
 ત્રણ પુરૂષ સાથે છે તારી; તે પૈકી કોની છે તું.
 નીચું મોઢું કરી બીચારી, રસ્તામાં રડવા લાગી;
 ઉકટ મારની આ અબળાએ, પ્રાણ તુરત દિધાં ત્યાગી.
 જામીન લીધા ચાર જણાના, લાજ આબરૂ પણ ખોઈ;
 ખેડી નાંખી બટનલાલને, લોક રહ્યા સામું જોઈ.
 બટનલાલની આ કીરતી, જન મંડલમાં જાહેર થઈ;
 વેપારી જપતી લઈ આવ્યા, દુકાનની પણ લાજ ગઈ.
 ત્રીજેરીયોના માલીક થઈને, જીગારીયો સાથે રમશે;
 વીસ લાખની દૌલતમાંથી, પાંચ લાખ લાગ્યે રહેશે.
 ડાહ્યો છે ડાહ્યો છે કહીને, રૂઢીર પીયે છે સૌ તારું;
 મુરખ મનમાં નથી સમજતો, શું દુનીયામાં છે મારું.
 ખ્યાલ કવાલી અજબ રંગના, કહો લાઈ તે કયાં મળશે;
 સોલ અંક સંપૂર્ણ તણા, રચનાર કવી લાગલીયા છે.

તેજસ્વિ તારણી

યાને

મુંબઈનો મશકરો ખ્યાલ ૧૭.

શું ચટકો લાગ્યો છે તમને, નીત્ય ઉઠી જાવું બહારે;
હું અહીંયાં શું રહું એકલી, એજ પુછવું છે મારે.
વેપારિયોની સોજત મુકી, હરામીઓ સાથે ફરવું;
એમાંથી શું ઠીક થશે કે, તે વિચાર પહેલે કરવું.
મુંબઈમાં આવ્યો છું ત્યાંથી, પાપ નડયા મુજને વહાલી;
રકમખંધ પૈસો આવે, તે છતાં રહે ખીશા ખાલી.
મુવા પીટીયા જા અહિંયાંથી, ઝેન મરી ગઇ શું તારી;
ગાળ સાંખવી પડે અહરનીશ, ખોડ જાણ છે કયાં મારી.
દૃષ્ટિથી હું પાપ કરું છું, વખતે જો જાશે પુટી;
મારગમાંથી પડિસ ગટરમાં, જશે લોક મુજને લુટી.
ઈશ્વર પાસે જઈશ તેવારે, શું તેવણ છોડી દેશે;
ગુન્હેગાર જાણીને મુજને, શીક્ષા ચારગણી કરશે,
ખોટા કર્મ કરેછો પોતે, જ્યાં ત્યાં સળગી ઉઠે છે;
હાય મુઠો કહીને મુખમાંથી, શીર પોતાનું કુટે છે.
કયા કુદરતકી ખુખી દેખો, જૈન પાપ યહ કરતે હય.
અનાજ ખાનેકું નહિ મીલતા, ઝુર ઝુરકે સખ મરતે હય.

છકકે પંજે કે પીછે યહુ, નવા અંક ભાગલીયોંકા;
તરેહુવાર સખ અને હુવે, કયા હુકમ દેખલો ભાલીકકા.

કવાલી.

અરે જોશી જરા જોની, અમારા કર્મ છે કેવા;
રડું છું રાતને દહાડી, બળ્યા પીટયાજ આ હેવા.
જીવોની હાથ આ મારો, અંખુ દિન રાત હું ખ્યારો;
મળે કયાંથી કહો તેવા, અમારા કર્મ છે કેવા.
તમો આળ્યા લલે ભાઈ, ખતાવો માર્ગ સુખદાઈ;
કરિશ હું આપની સેવા, અમારા કર્મ છે કેવા,
કહે જોશી અલી બાઈ, તમારી ભૂલ સપડાઈ;
વીધીના અંક છે એવા, અમારા કર્મ છે કેવા.
સુખે જયરામ ભજ તેને, વરિછે રાધીકા જેને;
મીઠાં છે શેરડી જેવા, અમારા કર્મ છે કેવા,

ઈશકી ટટ્ટુ.

યાને

પુલ દૂસની ફીશીયારી ખ્યાલ ૧૮.

ધર્મ ગયો ડુખી જગમાંથી, હવે રહી આશા શાની;
પ્રાક્ષણ ક્ષત્રિય વૈશ્ય વગેરે, એક સરિખાં સૌ પ્રાણી,

કેશ રૂપાળા થયાં એટલે, મુખ દર્પણમાં ભાળે છે;
 હજમની ખુરશીપર બેસી, પુન્ય પોતાના બાળે છે.
 હતાં એજ કપડાં કે બીજાં, સોગંદ દઈ પુછો એને;
 નહિં તો જૈરિ મરી જવાની, એમ કહો મુખથી તેને.
 બાપ મુવો તો મરિ જવાદો, જૈરિ તો કાયમ છેને;
 ખુશી થશું દેખીને મોઢું, વિચાર ઉપજ્યા છે જેને.
 હજમના અડકેલા છાંટા, સૌ કપડાપર ઉડે છે;
 જમવા આવ્યો ઘેર એટલે, ત્રણ ત્રણ ગજ ત્યાં કુદે છે.
 કેમ અલી છે વાર કેટલી, રસોઈને સાચું કહેની;
 ટાઇમ લેટ થઈ ગયો અમારો, પીન્સી તું મુજને દેની.
 જલથી મોઢું સાફ કરીને, ભાણા પર જમવા બેઠાં;
 ડુકકર જેવા આ લોકોને, કપડા શું નડશે એઠાં.
 પટ્ટી ખાવા ગયો એટલે, ઢંડાએ મકકો માર્યો;
 ઘાટી છે ઘાટી છે કહિને, આગળ પર વધતો ચાલ્યો.
 વાત કરે છે સફાઈની પણ, ચપટી ધુળ ભરો મોંમાં;
 ભુંડણના પેટે જનમેલા, રાંક બનીને તું રામાં.
 સ્નાન કરો કાશીમેં જાકે, પ્રયાગમેં કછુ પુન્ય કરો;
 જમુના પાન કરો મથુરાંમે, પીછે હ્યાં પર પાંઉ ધરો.
 ચલા જાયગા નંગા હોકે, વહાંપરભી એસી જીત્તી;
 ભાગલીયોંકા કહેના માનો, એહિ હમારી હય ડયુટી.

કવાલી.

અજાયબ આ બધાં ખેલો, જોવામાં આજ આવે છે;
 પોતાના બાપદાદાની, લોકો લજ્યા ગુમાવે છે,
 પહેરો મલમલ તણી ધોતી, સ્ત્રીઓ જ્યાં ત્યાં રહે રોતી;
 ચુલામાં આગના વાંધા, જોવામાં આજ આવે છે.
 પ્રથમ ગાયો તણા દરશન, કરી લોકો થતાં પરસન;
 તેના બદલે જખર ઘોડા, જોવામાં આજ આવે છે.
 ઉછીના લઈ જતાં રૂપીયા, આપ્યા કેડે થતાં સુખીયા;
 દાનત ખોટી કરે તેવા, જોવામાં આજ આવે છે.
 વરસ ચાલીસનું દેણું, ચુકવતાં છોકરા તેનું;
 હાથે લઈને ખુડવનારા, જોવામાં આજ આવે છે.
 લાખો રૂપીયા છતાં પાગલ, દિડાં કોઈએ હતાં આગલ;
 પોતાનું પેટ ભરનારા, જોવામાં આજ આવે છે.
 જેવી દાનત તેવી ખરકત, કરિશ જયરામ નહિં હરકત;
 ઉંધે માથે લટકનાસ, જોવામાં આજ આવે છે.

તાબેદારનો તમાસો

યાને

હલકા નોકરની હલ્લાકી ૧૯.

મહેતો મહેતાણીને કહે છે—કવાલી.

મજૂરી સખત છે મારી, છતાં પુરૂં નથી પડતું;
 મંડયો છું રાતને દહાડી, છતાં પુરૂં નથી પડતું.
 અભાગી શેઠ છે મારો, ગરિબની ઘાત કરનારો;
 રૂપૈયા વિસ આપે છે. છતાં પુરૂં નથી પડતું.
 કદર મુદ્દલ નથી કરતો. વળી જ્યાં ત્યાં દિસે કરતો;
 ખાદિના વસ્ત્ર પહેરૂં છું, છતાં પુરૂં નથી પડતું.
 તું પણ તેવીજ છો પ્યારી, ગયો અમથો નથી હારી;
 પરાણો એક જો આવે, છતાં પુરૂં નથી પડતું.
 કથન કરતો નથી હમણાં, કરિશ તુકશાન તું બમણા;
 સખુરીના રૂળો મીઠાં, છતાં પુરૂં નથી પડતું.
 નગર મુંબઈતણા વાસી, રૂપૈયાથી ગયા ત્રાસી;
 કમાવે છે બસો લગભગ, છતાં પુરૂં નથી પડતું.
 સ્વતંત્ર વર્ગ છે સુખીયા, ખીજા જાણો બધા દુઃખીયા;
 લખી જયરામ બતલાવે, છતાં પુરૂં નથી પડતું.

શેઠ નોકરને કહે છે-કવાલી ર.

ફેરવશે જો કદી માથું, રજા આપીશ હું તમને;
 તમે ભાગી જશો તેની, કશી પરવા નથી અમને.
 ઉઘી ઉઘી તમે આવો, ખીડી પીવા પછી ધાવો;
 વાગ્યા દશ કે જવું જમવા, રજા આપીશ હું તમને.
 ફરિ બે વાગશે જ્યારે, રખડતા આવશે ત્યારે;
 એવું અમને નહીં ચાલે, રજા આપીશ હું તમને.
 કલમ પણ ક્યાં અરે નાંખી, જુઓ આ દોતમાં માખી;
 ન જાણું છો તમે કેવા, રજા આપીશ હું તમને.
 શેઠાણી જાય છે તે ક્યાં, પુછી આવો તમે જઈ ત્યાં;
 ખુલાસો તુર્ત લઈ આવો, રજા આપીશ હું તમને.
 શેઠાણી જો પેલી આવી, મંગાવે છે દેખું આવી;
 નવા ઘડીઆલ પર ટાંગી, રજા આપીશ હું તમને.
 દિવાળીના દિવસ આવ્યા, નવીન રંગો નથી લાવ્યા;
 ફજેતી થાય છે મારી, રજા આપીશ હું તમને.
 અમે છું શેઠીયા , સ્વફારથ સાધીયે તેવા;
 નોકરની દાદ નવ લઈએ, રજા આપીશ હું તમને.
 આડું કાઢી તમે નાખો, ખીછાના પણ કરી રાખો;
 ભાગલીયા શું કહે છે જો, રજા આપીશ હું તમને.

કચ્છી કાવ્ય

યાને

વિયોગી સ્ત્રી ૨૦

રાગ ડેઉચે આઉં ન છડીયાં તલવાર.

આઉં દુખી અઈઆં દિલદાર,
 દુઃખી અઈઆં દિલદાર, સાંઈઆં મુઝો બેડો લંઘાય દે પાર. ટેક.
 નિંઢપણમેં માં મરિ સુતિને, પેએ પણુ આય લાચાર. આઉં.
 ઝીવ ઝોરાઈએં કઢી વિઝાંકી, જમ ડીયન ઝોડેંઝી માર. આઉં.
 સારેંમેં પણુ નાંય ડીંધલ કોય, માનીઝો કીડતાર. આઉં.
 ઉપાય મુંઝા મીળે થકાઆઉં, મુઈસ હાંણેં તાં ઠાર. આઉં.
 જયરામ ચએ મુંઝા પ્રાણુવલ્લભ, તોઝી લીલા અપરમપાર. આઉં.

ઈશ્વર પાસેથી માગેલી મદદ.

રાગ કચ્છી કઃશી.

વાલીડા મુંઝી વારે ચઢીને અચો.
 અઈઆં અપરાધી તોઝોની સચો, વાલીડા મુંઝી વારે
 ચઢીને અચો. ટેક.

કર્મ કુડા ઝીકી મુંકયા હુંધા, તેંજો મીડંધો કયાંથી તાં પતો
વાલીડા.
સુખમેં સઘયારો આય મીણીજો, પણ દુઃખજો બેલી ના બચો.
વાલીડા.
પાપેંઝી શીક્ષા ડીણમેં મુંઝાનાય, નઈએં તું તાં કીં કયો. વાલીડા.
જયરામ ચએ આઉં સરણે થીયાતો, મનમેં કુલાયતા પચો..
વાલીડા.

ઈશ્વરે આપેલી ભક્તને શાખાશી

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

જીવલડાં આઉં વિસરિ વિના કીં તોકે.
વિસરિ વિના કીં તોકે, જીવલડા આઉં વિસરિ વિના
કીં તોકે, ટેક.
હિરંધે ફિરંધે મુંજો નાલો ગીનેતો, તું મનજો મંધીયડો રોકે.
જીવલડા.
પંઢજા નીયમ મીજે સાચવિયેં તો હી, સરિર ભલેંતો સુકે.
જીવલડા.
પ્રેમ તોજો આઉં ઠીક ડીસાંતો, દુનીયાંમેં રોતું સુખે જીવલડા.
જયરામ ગુણ નીલ ગાય મુંઝાતો, ન્યારો કથપણ ઇ કીંયતો સુકે.
જીવલડા.

વેધીરો હાનું

તોઝો

કીં કમ નાંય ર૧

કચ્છી કવાલી.

લગો આંસેં મુંઝો નેહો, રખડંધી કો છડે ડયોતા;
 નમુંનું તાં ઝરા ન્યાર્યો, રખડંધી કો છડે ડયોતા.
 દેખાડયો ખોડકે ખાપણ, ખવાણી આયકીં થાપણ;
 ગરિખ ઘરઝી અઈઆં બેટી, રખડંધી કો છડે ડયોતા.
 અગરઝો પાપ હી નડંધા, વિઘર મોતે કિતકે મરંધા;
 સુણોતા ગાલ હી મુંઝી, રખડંધી કો છડે ડયોતા.
 અસીં ઝેડયું અઈયું તેડયું, કરજ આંઝો વિઠા ફેડયું;
 વિચાણી નાંય માં કેંઝી, રખડંધી કો છડે ડયોતા.
 નતાં ખ્યેં દુધ ઘી સક્કર, નતા માર્યું કીતે ચક્કર;
 ભીગાડયું કીં નતા આંઝો, રખડંધી કો છડે ડયોતા.
 સુંવાળી આય કેરં એડી, ફીરે પૈ રાતડીં ભેડી;
 ડયા કિતાં ઝરા આણ્યો, રખડંધી કો છડે ડયોતા.
 વિચાડો પે મુંઝો ભોરો, ડીસી આંકે વિઠે ધોડયો;
 મીઠેવોણી મુંઝી ખાઈ, રખડંધી કો છડે ડયોતા.

ખરોખર આય હી અરજી, ખરિ સાહેબજી મરજી,
જેશી જીકે પુછી ન્યાર્યો, રખડંધી કેા છડે ડયોતા.

કવાલી.

કસુંબો લાલ પેહેરેને, સીધી વાટે સટકધીસે;
દર્શણ જો નાં ગીની આઉં, સીધી વાટે સટકધીસે.
મીડે કોઇ માર્ગમેં, માડુ, ભલે કઠંધો હુવે જાડુ;
પસંદ આવ્યો કદી મનકે, સીધી વાટે સટકધીસે.
રખું મુદલ નતાં ખટકો, પેની પગજો કયું લટકો;
પછાડે શ્રદ્ધચારીકે, સીધી વાટે સટકધીસે.
વિચાડા કૈકતાં વાંઠા, ડીસીને પોનતા માંધા;
ગીનીને ઝીવ કૈકેંઝા, સીધી વાટે સટકધીસે.
પસંદ કરીયું અસી ઝેંકે, કરેડયું ન્યાલ પણ તેં કે,
ઇચ્છા પુરણ કરે ડઇને, સીધી વાટે સટકધીસે.
સુણીને હી અજબ લીલા, રખે મનઝા થીયો ઢીલા;
ભાગલીએં કે કુરો સુતક, સીધી વાટે સટકધીસે.

જંગલની જડી બુટ્ટી

યાને

વૈરાગ્યનો અરીસો—ખ્યાલ રર.

ઇશ્વરની છે પાસ અંધારું, એમ અલ્યા તું લેખે છે;
પણ તેતો સૌ કર્મ તમારા, ગુપ્ત નજરથી દેખે છે.

બ્રજ હાલની નવી બુવો તો, અધમ કૃત્ય આચરનારી;
છેતરવું આદી કર્મોથી, દ્રવ્ય પરાયું હરનારી.

પુસ્કળ મોહ અને મમતા પણ, મુખતું નુર ઉતારે છે;
જે વસ્તુપર ઘણો પ્રેમ તે, કુદરત નાશ પમાડે છે.

વૃદ્ધ થયા તે છતાં વિષયપર હજી, બડી દેખું મમતા;
કુલીન સ્ત્રીયેનો ત્યાગ કરિને, ઠેક ઠેકાણે છો ભમતા.

ત્રણ કલાકથી વાટ જોઉં છું, ગઈતી રાંડ કહીદે કયાં;
નહિં તો તારી આજેડાથી, મુંડ રંગી નાખું છું હ્યાં.

સ્ત્રીયે કહું કે જા જા મૂરખ, મારનાર સૌ મરિ ગયા;
લક્ષણ હું જાણું છું તારા, રખે જતો બુલીને કયાં.

પરમેશ્વરની પૂર્ણ કૃપાથી, બુટ્ટી પ્રાપ્ત થઈ જ્યારે;
ભાગદીયાએ સર્વ હકીકત, લખી બતાવી છે ત્યારે.

ઉત્તર કવાલી.

મલી ઉસ્તાદ તું મુજને, બચ્યો તેથીજ હું પ્યારી;
નહીં તો ધર્મનાં સોગંદ, ન મુકત પારકી નારી,

પીતા કાયમ હતા જ્યારે, રખડતો હું હતો બહારે;
ખોટી આદત પડી મુજને, કીધી પૈસા તણી ખ્વારી.

ગયાતા રાંડ લઈ ભાગી, ઠોકર કેવી જીવે લાગી;
મને મળતી નથી મુદલ, વરસમાં એક બી સાડી.

હોટલમાં સર્વ કોઈ પેઠા, પાણી પીવા મંડયા એઠાં;
ગંગા જમુના સોડાવાટર, લીખુ લાગ્યા સુખાકારી.

ભંગી ને ઢેડ અલબેલા, મારે છે લોકને ઠેલા;
વગર નાહ્યા ઘુસે ઘરમાં, વટલવાની બધી પાલી.

અલી રહી જા હવે છાની, વચન માડું જરા માની;
ખતાવ્યો તે મુને રસ્તો, હું પણ એથી ગયો હારી.

ખાવીસે અંક છે કેવા, અમુલ્ય રત્નની જેવા;
કહે જયરામ સૌ વાંચો, ભલામણ એજ છે મારી.

બહાદુર બગીચો

યાને

કરતાની ખુશીનો ઉદગાર-કવાલી ર૩.

બન્યો છે શું બગીચો આ, જુવો બહાદુર જન કેવો;
 લુટો લુટો અરે લોકો, સમય નહિ આવશે એવો.
 લીંબુ ઢાઠમ સફરચનના, રૂપાળા વૃક્ષ છે જેમાં;
 શીતળ છાયા તણો અમને, જગતને લાલ છે દેવો.
 કરણમાં શબ્દ જો જાસે, પરિશ્રમ દૂર સૌ થાશે.
 એવી એમાં રહી ખુટી, લીલોછમ દ્રાક્ષનો મેવો.
 દુમોપર પુષ્પ છે કેવા, હરણુ દુઃખનું કરે તેવા.
 સુગંધી છે જેની રૂડી, ખુશી સાથે તમો સેવો.
 હશે જન જે બહુ રૂડા, બનીને વૃક્ષ પર સુડા;
 કહે જયરામ કૃણ ખાશે, જેને સુખ સ્વાદ છે લેવો.

શણે કોની જશે ! ઈશ્વરની.

કવાલી.

અવિનાશી વીના મારે, શરણુ કોની જવું ભાઈ;
 પ્રકાશીને રહ્યો પોતે, સ્થળ સર્વત્રની માંહી;
 ઘડી પલમાં હસાવે છે, ઘડી પલમાં રડાવે છે.
 એવી સત્તા રહી જેમાં, ગુણો તેના રહું ગાઈ

પડું છું દુઃખમાં જ્યારે, કડું છું યાદ હું ત્યારે.
 મુકાવે છે પીડામાંથી, એવી જેની પ્રભુતાઈ.
 ન જાણું હું કશી લકતી, પ્રબલ એની બધી શક્તિ
 પ્રસંગોથી બચાવે છે, અમો તેને રહ્યા ચાહી.
 પ્રતાપી નામ છે જેનું, સ્મરણ કરતું અલ્યા તેનું.
 કહે જયરામ તો તમને, જશે ભુલી ન તે ક્યાંહી.

મસ્તાની મંકાડો

યાને

ધણી ધણીયાણીનો સંવાદ. કચ્છી કવાલી ૨૪.

બાયડી ન હુવે ત પુઠીયા છાજ્યા કેર ગીને,

વરેં સઠઝા અરે ડોસલ, બૈયર તોકે ખપે કોતી;
 ડીસીગીન હી તોઝા લકડા, બૈયર તોકે ખપે કોતી.
 ડીસાઝે પણ નતો આંકે, મરેતા કો વીઠા નાકે;
 પુતર કેઝાં કેંઝયું ધીરું, બૈયર તોકે ખપે કોતી.
 પુતર પુઠીયા થીંધે વોડા, મારીંધે મુન્નઝા ઝોડા;
 ન થીંધો શ્રાધ કે છમછર, બૈયર તોકે ખપે કોતી.
 તું પણ મનમે વીઠો જાણે, હડા મુંઝા થકા હાણે;
 સંધુકેઝી ફકત ખોટી, બૈયર તોકે ખપે કોતી.

પુતર નોં ચોનતા મરમર, થીયે તો કો વીઠો હડહડ;
જમ કઢંધે ઝલે ચોટી, જૈયર તોકે ખપે કોતી.
હલધ વેંધી ઉનધ ઘડીયે, ભરત ખેંઝા વીઠો ભરીયે;
વરેં ખીંઝે પુતર સોતી, જૈયર તોકે ખપે કોતી.
દયા ઇંધી તોઝી ઝેંકે કરે ગીન યાદ તું તેંકે;
સુણો જયરામઝી પોથી, જૈયર તોકે ખપે કોતી.

વોય મુઠી ઇનમેંસે કુધ મોથ માર્યા

કવાલી.

ડીયે ઝેંઠો વીઠી સમઝાં, જણાયો નાય મુંકેંકે;
ડીઠા આંઝા મીંડે લક્ષણ, મુઠો ડીંધા હાણે ખેંકે.
ચોણું પયતો વરી પાછો, ચડાયોતા કુરો ડાચો;
લગેતી આગ હીન ધીલમેં, જણાયો નાય મુંકેંકે.
અકલ વઘસે ફીતે આંઝી, પીયું ઘરમેં અસીં કાંઝી;
રનેકે રોજ પુર્યોતા, જણાયો નાય મુંકેંકે.
રનેમ્યાંથી અથા મોડા, અસી મુનઝા ડીયું ઝોડા;
ખીલેવારા અગર સાદા, જણાયો નાય મુંકેંકે.
ખાડુડી ને વરી ત્રાંસી, તેંકે ચવતા વીઠા ખાસી;
ગોઝારી આયસે કેડી, જણાયો નાય મુંકેંકે.
મુકે મુઘલ મઝીં ડીઝા, ઠારે ઠારે વીઠા પીઝા;
જેશી જયરામ ઇં ચયતો, જણાયો નાય મુંકેંકે.

રીઝવડં રામખાણુ

યાને

મુંબઈની કમાણી વિષે. કવાલી રપ

કમાણી અર્ધ મુંબઈની; પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું;
 દેશી લાઈયો તરફ જોતાં, ચાલુ ફેશન પ્રથમ લેખું.
 દાનત ખોટી હશે જેની, મુંબઈમાં છે મળા તેની;
 ગોરસ અરધું અરધ પાણી, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.
 છીયે ઘરના અમો સુખીયા, લાવો મુકો અહીં રૂપીયા;
 દીવાળું તુર્ત કાઢે છે, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.
 બળદ ઉપર દયા રાખો, જીવો તેની જરા આંખો;
 વધુટે છે કેવાં નીરો, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.
 પરાઈ ચીજ જો હરસો, બુંડે હાલે છેવટ મરસો;
 હજી સુખ છે બધાં આગળ, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.
 અત્યારે રાંડ જો ગાસે, મોઢું જોવા બધા બાશે;
 મોટર ગાડી વિષે બેસી, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.
 ચેતો ચેતો હજી ચેતો, કલી એમાંજ છે પેઠા;
 ન રોટી હાથમાં દેશે, પ્રલય એમાં થઈ દેખું.
 આવે કોઈ સંત જો દ્વારે, ઢીમર ધકકા રહ્યા મારે;
 રાંધ્યું છે શું તમે ચાખી, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.

હીંડોળાપર સદા હીંચે, આંખો અરધી રહી મીચે;
 ખવાડે શું ધણીને તે, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.
 પતિ સેવા નથી ગમતી, અને જ્યાં ત્યાં દીસે ભમતી;
 રાખી માથું અરધ ખુલ્લું, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.
 પોંચો પોંચો કહી મોઢે, શીકારી સામટા દોડે;
 જોવા ખાતર સ્ત્રીના મુખને, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.
 સ્ત્રીઓ બહુ તેક છે કેવી, બજારી માંખના જેવી;
 પોતાનો દાવ નવ ચુકે, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.
 બાણ્યું કે ભીડ થઈ ભારે, લોકો છાની ગરજ સારે;
 છતાં કહેતું નથી કોઈ, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.
 પાછળ પુરૂષો હોં જ્યારે, સ્ત્રીઓ ગભરાય છે ત્યારે;
 ઘોટાળાની સીમા ત્યાં શી, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.
 જોવા જેવી અજબ નગરી, તોફાનોમાં ગઈ બગડી;
 કહે જયરામ શુભ લક્ષિમ, પ્રલય એમાંજ થઈ દેખું.

વખણાયલો વેડખંબુ

યાને

દોઢ વરસમાં દશ લાખની ખુવારી કવાલી રફ

જમાવેલા ખીતાશ્રીના, રૂપૈયાનું કરી પાણી,
 નમાલા ઘઈ અમો ખેઠાં, હવે ચીંતા રહી શાની.
 લાખો ધીકકાર છે અમને, તે સાથે ધુન જીવતરમાં,
 પતરડી ખુબ ખંડાણી, રૂપૈયાનું કરી પાણી.
 ખંગાલી આઠની ભેડી, વિતા ચાલે નહિં અમને.
 લંગોટી પહેરીએ છાની, રૂપૈયાનું કરી પાણી.
 ગરમ ડગલા હતા કેવા, મુંબઈના શેઠીયા જેવા,
 ગરજ સરતી નથી ચાહાની, રૂપૈયાનું કરી પાણી,
 હતાં ઘરનાં ઘરો પંદર, ખોયા સૌ દુતની અંદર,
 ફરફું ઘુંઘટો તાણી, રૂપૈયાનું કરી પાણી,
 શુભાવી ગાંઠના રૂપીયા, ખરેખર ખાવલા ખનવું.
 એ શું કંઈ બુલ છે નહાની, રૂપૈયાનું કરી પાણી.
 તખેલો એજ છે મારો, પરંતુ શેઠ છે ન્યારો.
 સુખો સરવે લીધાં માણી, રૂપૈયાનું કરી પાણી.

આવે છે યાદ સુખ જ્યારે, રડું છું ખુબ હું ત્યારે,
 કહી શકતો નથી કહાણી, રૂપૈયાનું કરી પાણી.
 ઉઠ્યા છે ફેડકા સુખપર, દવાના કોણ દે પૈસા,
 ચીઠી છે આ જીવો કયાંની રૂપૈયાનું કરી પાણી.
 અમારા દોસ્ત થાવાને, નથી કાં આવતું કોઈ,
 મલે શું દ્યાં ચુલામાંની રૂપૈયાનું કરી પાણી.
 ભાગલીયાના બધા પેપર, વીધે એવીજ છે લીલા,
 સુધારી વાંચજો સર્જન, રૂપૈયાનું કરો પાણી.

લાજ વગરના રખડુ

ચાને

કમનસીખ બે નીશાયરોની નકકલ. કવાલી ૨૭

ખુશીની સાથ ગાડીમાં, આવે છે કે અલ્યા પ્રવા.
 ખીસું તર છે માટે આજે, જવું છે ફેડકાને મલવા.
 મારા જેવો ખીજો ફકકડ, મુંબઈમાં પણ હશે ભાગ્યે,
 રૂપૈયો દઈસ વાપરવા, આવે છે કે અલ્યા ફરવા.
 લે આ ટોપી તુંને આપું, રૂપૈયા વીસની મીંતર,
 નાખી ઘડીયાળ ખીસામાં, આવે છે કે અલ્યા ફરવા.

આપું છું ફર્ટ નંબરની, સોન્હેરી વર્કની ખોટલ,
 ખની છાટક તજી પરવા, આવે છે કે અલ્યા ફરવા.
 કોલરનો ટેસ છે કેવો, વીલાયતી ખુટ જો મારા,
 કાળી જાકીટ પહેરીને, આવે છે કે અલ્યા ફરવા.
 લાંબો છું ચોરીને વીંટી, પીતાની આંગળીમાંથી,
 હું પણ કાચો નથી ત્યારે, આવે છે કે અલ્યા ફરવા.
 વીંટીનો પણ કર્યો ખુરદો. જનમ ખરબાદ કરવાને,
 ઉઠમણની ખુશાલીમાં, આવે છે કે અલ્યા ફરવા.
 ઓખડીઆ ઢોરની માફક, ગલી કુંચી વીશે જ્યાં ત્યાં
 ખોરાકી ભુંડની ચરવા, આવે છે કે અલ્યા ફરવા.
 ગાડીમાં પણ ખેઠાં ખેઠાં, રહ્યા સખણા નહિ પોતે,
 લોકોના શબ્દ સાંભળવા, આવે છે કે અલ્યા ફરવા,
 જણાવો હાસ્યનું કારણ, આવી ગઇ શેઠને શંકા,
 લલી ભાંતે મંડી પડવા, આવે છે કે અલ્યા ફરવા.
 ચખાડયા કેટલા તેની. ગણત્રી મેં નથી કીધી,
 હવે જયરામની સાથે, આવે છે કે અલ્યા ફરવા.

જનમંડળનું જવાહીર

યાને

લોકોપયોગી ઉસ્તાદીનું યંત્ર. કવાલી ૨૮

વખત જાણી નથી શકતો, સમજવો મુર્ખ તે નરને;
આડું અવગું રહે બકતો, સમજવો મુર્ખ તે નરને.
એકાંતે બેસીને ખુંભે, કરે છે બે જાણા વાતો;
વચ્ચે આવી પડે ત્રીજો, સમજવો મુર્ખ તે નરને.
મારગમાં કે અગર બીજો, જોવા ઉભો રહે કજીઓ;
કરી મુખ લાપસી જેવું, સમજવો મુર્ખ તે નરને.
જાહેરમાં ચાલતાં ફાંકે, મોઝાથી વૈર જે રાખે;
ફેમેલી પારકી તાકે, સમજવો મુર્ખ તે નરને.
પ્રથમ દિવસે જુએ નાટક, બીજો દિવસે રહે ઉંઘી;
ત્રીજો દિવસે કુટે માથું, સમજવો મુર્ખ તે નરને.
પોતાનાં ખોયડા પરથી, ઉપાડે ખર્ચવા નાણું;
ઉંદરડાને જુએ મારે, સમજવો મુર્ખ તે નરને.
કમાવે બાજરી પોતે, ઉડાવે રોજ દસ લાડું;
સ્ત્રીયોની વાત જે માને, સમજવો મુર્ખ તે નરને.
જીવાનીના પુરણ મદમાં, ન જાણે રાત કે દહાડો;
ખુદાપણમાં સ્ત્રીઓ પરણે, સમજવો મુર્ખ તે નરને.

મોટી મોટી કરે વાતું, ન જાણે લેદ લીતરનો;
અમસ્તા દાંત જે કાઢે, સમજવો મૂર્ખ તે નરને.
પોતાના મીત્રને કાજે, હાજર કરતો નથી ગરદન;
કહે જયરામ દુનીયામાં, સમજવો મૂર્ખ તે નરને.

દર્શનાભિલાશી વૃજંગનાં.

યાને

વીરહાતુર ગોપી, કવાલી રહ.

ઉડી જાતું અરે કાગા, મફતનો શું રહ્યો બોલી;
રવડતી છું સકળ વનમાં, જોખનીયું રાખમાં રાળી.
તજુ દે ફૂલની સૈયા, પોદું છું કાંકરા ઉપર;
લાવી દે કૃષ્ણને બોળી, મફતનો શું રહ્યો બોલી.
કરોડો સૂર્યની કાંતી, જેની સૌંદર્યતા આગળ;
ઉભી છે હાથ બે જોડી, મફતનો શું રહ્યો બોલી.
છખીલાની અજબ મૂરતી, વસી રહી છે ઘટોઘટમાં;
ગયા હમણાજ તરછોડી, મફતનો શું રહ્યો બોલી.
વિરહ શ્રીકૃષ્ણનો ખ્યારા, સતાવે છે રહ્યો અમને;
દયા લાવીશ કે થોડી, મફતનો શું રહ્યો બોલી.

એવા સુંદર ફરી દિવસો, પ્રભુ દેખાડશે જ્યારે;
ખવાડીશ દુધને પોળી, મફતનો શું રહ્યો બોલી.
ઝીણા સ્વરથી પ્રભુ જ્યારે, મધુર બંસી વગાડે છે;
રહે છે નાગ પણ ડોલી, મફતનો શું રહ્યો બોલી.
ઢીચણ કરતાં જેની લાંબી, એવી સુંદર ભુજવડીએ;
પીવાડયા પ્રેમ રસ ઘોળી, મફતનો શું રહ્યો બોલી.
વીના શ્રીકૃષ્ણ આ દુનીયા, કહી દે કામની શું છે;
વધુ કહેતી નથી ફેાડી, મફતનો શું રહ્યો બોલી.
ખુશીથી જા હવે વૃજમાં, સંદેશાનું લઈ કાગળ;
કહે જયરામ આ ટાણે, મફતનો શું રહ્યો બોલી.

કૃષ્ણચંદ્ર અને મહિયારી.

યાને

સાચા પ્રેમનો આબેહુબ ચીતાર. ક્વાલી ૩૦.

ખબર કયાં છે અલ્યા તુજને, ગાયોના ચારવાવાલા,
માખણ ખાવું સુકી દધને, શીખ્યો કયાંથી ખોટા ચાળા
છુપી રીતે મારી પાછળ, આવે છે કે અલ્યા નિર્લજ,
દિઠા શું ઘાંસના ભારા, ગાયોના ચારવાવાલા.

મુકી દે છેડલો મારો, ઉતાવળ છે ઘણી મુજને,
 ચતુરભુજ રૂપ ધરનારા, ગાયોના ચારવા વાલા.
 મારગ છે સાંકડો માટે, કહું છું કે ધીમેથી જા,
 મનોરથ પુર્ણ કરનારા, ગાયોના ચારવા વાળા.
 મધુર મહિની ભરી મટુકી, જતીતી વેચવા વૃજમાં,
 મારી સીદ કાંકરી મુજને, ગાયોના ચારવા વાલા.
 ઠગારા જા હવે અહિંથી, દીઠી શું એકલી મુજને,
 મારી સાથે ખીજ છે બે, ગાયોના ચારવા વાળા.
 ભુલાવી દૈસ હું તારી, જનમની ખોડ સૌ હમણાં,
 જસોદા માતાને કહીને, ગાયોના ચારવા વાલા.
 લાડકડાને વધુ કહેવું, મુનાસબ છે નહિં અમને,
 હું તો છું પારકી દ્વારા, ગાયોના ચારવા વાલા.
 પ્રભુ પ્રીતે કહું છું કે, જીલમ તારો હવે બસકર,
 દૃઢ્યમાં વાસ કરનારા, ગાયોના ચારવા વાલા.
 ફરી કોઈવાર આવીને, ઓંચીતા આપજો દર્શન,
 ભાગદ્વીયાના પ્રભુ પ્યારા, ગાયોના ચારવા વાલા.

દિકરો કે દુશ્મન.

યાને

અક્કલમંદનો અખાડો કવાલી ૩૧.

અનાડી કુર અપલખણો, કુપુત્ર જાણવો તેને,
 ઉથાપે બાપના વચનો, કુપુત્ર જાણવો તેને,
 ન વાંચે શાસ્ત્ર કે પોથી, સુરત દેખું સદા રોતી,
 અક્કલનો મંદ દુરભાગી, કુપુત્ર જાણવો તેને.
 નીશાળે જાય ત્યાં પણ શું, એસે છે કે એવણ સીધા,
 મેતાજીની કરે નીંદા, કુપુત્ર જાણવો તેને.
 ગલીકુચી અગર જ્યાં ત્યાં, ભૂટે હાલે રહ્યો રખડે,
 એવો કોઈ હોય જે પાપી, કુપુત્ર જાણવો તેને.
 પ્રભાતે ઉઠીને વહેલો, સ્મરણ કરતો નથી પ્રભુનું,
 મોહું પણ હોય ગંધાડું, કુપુત્ર જાણવો તેને.
 ઘણાં મેલાં કરે કપડાં, રમીને ધુળમાં પોતે,
 ન જાણે રાત કે દહાડો, કુપુત્ર જાણવો તેને.
 હમેશાં કુતરા જેવો, જેને તેને એઠો કરડે,
 ન જાણે દોસ્ત કે પ્રાધર, કુપુત્ર જાણવો તેને.
 ચોળી નહાવા વિગેરેની, લીધેલી છે જેણે બાધા,
 દાતણ કરતો નથી ચોખ્ખું, કુપુત્ર જાણવો તેને,

ખીભત્સ બોલવું એતો, જેનો ખોરાક છે સાદો,
મહા પાપી એવો બાલક, કુપુત્ર જાણવો તેને.
ભાગદ્વીયા એકલા તો શું, જાણતું વર્ગ પણ કહશે,
પેઠી એકવીશને બોળે, કુપુત્ર જાણવો તેને.

ચમકતી ચાંદની.

યાને

ખદામી રંગનો પુરખો. કવાલી ૩૨.

અરે વિકટોરીયાવાલા, ગાડી ફોરન જવા દેની,
ઉતાવળ છે ઘણી મુજને, ગાડી ફોરન જવા દેની.
અત્યારે વેશ પલટાવી, જવું છે શેઠની પાછલ,
આંખો મીચી ભલા માણસ, ગાડી ફોરન જવા દેની.
કુકરમી નીચ લોકોના, પડે છે કાન પર શબ્દો,
અકેકો બોલ પહેંચાની, ગાડી ફોરન જવા દેની.
સીધા ગીરગામપર થઈને, ચોપાટીની ખખર લઈશું,
પછી પીલહાઉસની ભીતર, ગાડી ફોરન જવા દેની.
મુંબઈના શેઠીયા લોકો, નીરખવા છે થીએટરમાં,
નાટકનો ટાઇમ છે માટે, ગાડી ફોરન જવા દેની.

રૂપેયા પાંચસે દશની, ગુંજામાં છે નવી નોટો,
એને સુધ પણ નથી તેની, ગાડી ફેરન જવા દેની.
ખોરાકી મુખ્ય મુખઈની, ચહા કાફી અને પટ્ટી,
ચુકાવી ખીલ હોટલનું, ગાડી ફેરન જવા દેની.
કાંદાવાડી તરફ હમણાં, જવાનું કામ પણ શું છે,
જુવે છે લોક સૌ ચરચા, ગાડી ફેરન જવા દેની.
કહે જયરામ ચુક્તીથી, ધણી તાખે કરી લીધો,
વીસામો લઈ સુખે બેની ગાડી ફેરન જવા દેની.

કળેડાની કમખખતી.

યાને

સાત વર્ષના મુલગા આણી પંદરા વર્ષાચી બાયકો.

કવાલી ૩૩.

દેખી દેખી બળ્યા કરવું, રંડાપો શું એથી ખોટો,
સડક પર ચાલતાં ડરવું, રંડાપો શું એથી ખોટો.
પીતાશ્રીએ કીધું સગપણ, નાનકડા બાળની સાથે,
મને સ્વામી મળ્યો છોટો, રંડાપો શું એથી ખોટો.

આવી છું જ્યારથી પરણી, ચડે છે ક્યાં રૂધીર મારું,
 જીવાનીમાં વળ્યો ગોટો, રંડાપો શું એથી જોટો.
 વાળ કીધા વિના એમજ, પડી રહે છે પથારીમાં,
 પાછું ફરી નથી જોતો, રંડાપો શું એથી જોટો.
 અલી દેખાડને દક્ષતર, મુકયું છે ક્યાં મારી બાએ,
 લગાડું કે ત્રીજો સોટો, રંડાપો શું એથી જોટો.
 ખાવાનું દે પ્રથમ નહિં તો, બોલાવું છું મારી બાને,
 પાછળ આવે રોતો રોતો, રંડાપો શું એથી જોટો.
 દિવસ આખો અને રાત્રી, કડું છું શોચ હું દિલમાં,
 વારે ઘડીએ પગે પડવું, રંડાપો શું એથી જોટો.
 હતો વચમાં સખસ તે પણ, ગયો પહોંચી સોનાપુરમાં
 હશે અપરાધ કંઈ મોટો રંડાપો શું એથી જોટો.
 મનુષ્ય દેહમાં આવી, બની ગાફીલ લુખ્યા તરસ્યા,
 ઠાલે હાથે જવું પાછા, રંડાપો શું એથી જોટો.
 કહે જયરામ હે બેની, તમારી જ્ઞાતિની અંદર,
 તરૂણ વરનો હશે ત્રોટો, રંડાપો શું એથી જોટો.

જમાનાનું જ્યોતિષચક્ર.

યાને

પુત્રીયો વેચનાર માખાપોની દુર્દશા. કવાલી ૩૪.

જગત કદયાણુને માટે, લખી રાખો ભીંતે બાપા,
હુંતો બાણું હીમાલયથી, આવેલા છે મારા કાકા.
મને ઇચ્છા નથી મુદલ, ઘરેણું પહેરવાની પણ,
શા માટે વૃદ્ધને પરણું, લખી રાખો ભીંતે બાપા.
ન માણું રેસમી સાડી, ન જોઈએ ક્રાંક ફેશનનાં,
ન પહેડું વાલની વીંટી, લખી રાખો ભીંતે બાપા.
મોતીના સાજ સૌ એના, જલાવી દૈસ ચુલામાં,
પુરવના છું અમો પાપી, લખી રાખો ભીંતે બાપા.
રાંડીરાંડો તણા અચ્ચાં, કેવી રીતે વરે પરણે,
કલીજીગના જમાનામાં, લખી રાખો ભીંતે બાપા.
દીકરીઓને પજવવામાં, મળ કેવી રહેલી છે,
ઝીણી નજરે જરા ભાળી, લખી રાખો ભીંતે બાપા.
તમારો દીકરો તમને, સુકી વનમાં વહેા જશે,
વિયોગી થઈશ હું બાની, લખી રાખો ભીંતે બાપા.
દાણાની કેઠીયો સરવે, દિવસ ચાલીસની અંદર,
જવાની કઈ જગોએ તે, લખી રાખો ભીંતે બાપા.

- નીકળશે સાપ ઘરમાંથી, અને વીંછી કાખરચીત્રા,
કરડશે ઉંદરો કપડાં, લખી રાખો ભીંતે બાપા.
ખીજી પ્રણ વાત એ છે કે, ગાયો ઘરની છતાં તમને,
દુઝાણુની થશે તંગી, લખી રાખો ભીંતે બાપા.
રહ્યા પાછળ હવે ઢારો, તે પણ દુષ્કાળ પડવાથી,
વેચાશે પાણીના મુલ્યે, લખી રાખો ભીંતે બાપા.
વરસ છ માસની ભીતર, પતી જશે બધો વઇલવ,
ભાગલીયાના સકલ પેપર, લખી રાખો ભીંતે બાપા.

કચ્છી ભાયડો,

યાને

ઉસ્તાદી કુંચી-ઉરદુ કવાલી ૩૫.

મોહ જલમેં ફસોને બંધા, ફાકટ મરી કોતો વીને.
પરજો લલો કરીજે ત ખાવંધ, દાદ ખુદ પંઢજી ગીને.
પયતી ખખર સચ્ચી કહે, ઇન જગતમે પહેચાનજી,
પિંઢજી સ્થીતી દુઃખમેં હુવે, ઝીન વખતમે ઇનસાનજી.
સંસારઝયું ચીઝું ઉતે, હલન્યુંન હિ પહિલે સમજ,
માલીકજે નાલે મથે, ઇતખાર તું પુરો રખજ.
ખ્યાસે ભુખેકે ડઇ ગીની, હથઠારતું મુંઝા વલા,
માલીકજે ઘરવટ નકાં, મીજંધે સખત મુનઝા ખલા.
ઇન સાઇઝમે હલધેં લટયા, ઝોંઝો ભલા કીંચતો લગે,

પોનતા પુઠા તડે, ધીરજ ધરે કીંચતો સગે.
મારે કુટે હીન વાસનાઓ, ત્યાગ કર જયરામ તું,
તોડે કીંધલ દુખજા હુંધાસે, થ્યા કના ઇંચ જાણતું.

ભક્તજા લક્ષણ. ૨

સચ્ચો ભગત ઉનકે સમજ, પુછિને મુકે પાણી પીયે,
પ્રાણી પદારથ માત્રકે, કીસીને ઝુકો રાજી થીયે,
કીંચરાત પ્યો સરિખો હલે, તુંહીં તુંહીં પ્રભુ મુંઝાવલા.
ઉનીકે સમજણા સંત બાકી, બધ મીળે જગજી બલા,
અભીમાન પણ ઝેંકે નતો દુખડે, ઝરા તીલ માત્રકી.
ઉનીજી સેવા કરીઝેત પિંઢઝો, ઉદય તુર્ત થીયેજ કીં,
ઝેંજી વૃત્તી પરમાર્થ ઝે, સુલ કાર્યમેંજ વીઠી ફરે.
પરકે પ્રથમ તારે પછે. પંઢપણ ઉની ભેરો તરે,
ધન ઉનીજી માતકે, ઝેંઝે કુખે ઇં અવતર્યા,
શુરૂઝે ચરણ પરતાપસે, જયરામજા સંશય ટર્યા.

જગતનું જુઠાપણું.

યાને

મનુષ્યોની વૃત્તીઓમાં થયેલો ફેરફાર કવાલી. ૩૬

ચાલી રહી છે કેવી દુનીયાં, ન પુછો વાત અત્યારે
પ્રભુ સહુની લજ્જ રાખો, દિવાળીને બીજે દહાડે
ચણાના ઝાડ પરથી મેં, હકીકત સર્વ છે ભાળી

અંધારૂં એટલું છે કે, ન પુછો વાત અત્યારે
 સાળાને લાપસી લાડુ, ભાઈયોને ખીચડી ટાઢી
 વીવીધ ફેશનતાણી અમને, ન પુછો વાત અત્યારે
 રાખેલી રાંડને સાડી, અને જરીયાનનો કમખો
 સતીને કળ્પ છે એવું, ન પુછો વાત અત્યારે
 નીર્હય કંગાલનાં ઘરમાં, વસી રહી છે અખુટ લક્ષ્મિ
 દાતાશ્રીએ દયા ત્યાગી, ન પુછો વાત અત્યારે
 ઘણા ગરવીળ જજમાનો, પોતાના ગોરને મુકી
 સેવે છે અન્ય ભુ દેવો, ન પુછો વાત અત્યારે
 હરામી ધુર્ત પાખંડી, જગતને ખાય છે ફેલી,
 દેખાડી ઢોંગ પોતાના, ન પુછો વાત અત્યારે
 વરસ આલીસનાં જુના, રૂપૈયા સાઠના નોકર
 રવડતા છે ભુંડે હાલે, ન પુછો વાત અત્યારે
 અમારા પાપનો છેડો, કે દહાડે આવસે તેની
 ભાગલીયાને હવે મુદ્દલ, ન પુછો વાત અત્યારે

મહાદેવજીનો મહીમાં

યાને

શંકરની વેદોક્ત સ્તુતીનો આનંદ-કવાલી ગોહર. ૩૭

શંકર સમર્થ દાતા, કરશે ભલું તમારું.

કરશે ભલું તમારું, કરશે ભલું તમારું. શંકર.

જલનો એકાદ લોટો, પ્રભુને તમે ચઢાવો,
 ગીરીજ પતી સમર્થ, કરશે ભલું તમારું. શંકર.
 અક્ષત સુપારી પબડી, ચંદન ઉઝાળી લાવો.
 વનકેશ્વર પ્રત્નપી, કરશે ભલું તમારું. શંકર.
 કષ્ટી મનુષ્યથી તો, મુઠદા ઘણાજ સારાં
 સેવા કરે પ્રભુની, કરશે ભલું તમારું. શંકર.
 લાયક સુગંધી વાલા, પુષ્પો ગુલાબી લાવો.
 ઉમીયા પતી અજન્મા, કરશે ભલું તમારું. શંકર.
 પામર જનો ખીચાર, મહીમાં એનો શું બાણે.
 ત્રણ લોકના પીતાજી, કરશે ભલું તમારું. શંકર.
 હર્શન કરેથી પાપો, બળી ભરમ થઇ જવાના
 આંખો મીચી ઉભારે, કરશે ભલું તમારું. શંકર.
 કાયાં તણે ભરુંસો, પલનો નથી અમોને.
 જમદગ્તને હઠાવી, કરશે ભલું તમારું. શંકર.
 સાધી સમય પોતાનો, નજરે જુવો નીહાળી
 ગવરી પતી અવશ્ય, કરશે ભલું તમારું. શંકર.
 શંભુ કૃપાથી રાવણ, જેવા અનેક દૈત્યો.
 પામ્યા પદાર્થ ચારે, કરશે ભલું તમારું. શંકર.
 ગુલબર આ કવાલી, નીત નેમથી ઉડાવો.
 જલરામનો છળીલો, કરશે ભલું તમારું. શંકર.

બલીહારી પ્રભુની

યાને

આવણુના સરવરીયા-ઊરદુ કવાલી. ૩૮

પડતો નથી વરસાદ એતું, શું હશે કારણ કહો
 પરમાર્થનો છાંટે જગતમાંથી, તદન ઉડી ગયો.
 બ્રાહ્મણો પ્રતિદિન ઉઠી, પરભાતમાં ભણુતા નથી
 ક્ષત્રીયો સુધરી ગયા, ઘર ઘર વિષે નોખી મતી.
 વૈશ્યો થયા વાણીતરો, સુદ્રે ઘણા પુજાય છે
 ગુણીકા તણા ઘરમાં સદા, આનંદ મંગલ થાય છે.
 આશ્ચર્ય કારક છે જુલમ, હીંદુ સ્ત્રીયોનો આજકલ
 ફેસની બાબત વિષે, વાકેફ છે મુંબઈ સકલ.
 અપદુડેટ ફેશનની ઉપર, ફેશન સળગતી જાય છે
 સ્પ્રીટના દિવા પ્રભુ મંદિર, વિષે વપરાય છે.
 ફરનીયરો રાખ્યા વગર, અમને મુદલ ચાલે નહિ
 મુછો તણા વટ જાયતો, મરવું બહું એથી સહી.
 નીંદા એતો જાણે ચણા કુમરા, જમાનાને વિષે
 બીતર સડેલા હોય તે, ઉપર ઘણા સુંદર દિસે.
 વાહવા કરેતો સમજવું કે, આ બડો ઉસ્તાદ છે
 એવો સખસ કોઇખી વખત, ગરહન તમારી કાપસે.
 વીશ્વાસ પર રહેવું તે પણ, આ સમયમાં ઘટતું નથી,
 માંના જણેલા ભાઈની, મધરાતની બગડે વૃત્તી.

આ જમાનો છે કઠણ, પુરવે નથી દિઠો અમે,
 પશ્ચિની ઘરમાં છતાં, પુરૂષો રહ્યા જ્યાં ત્યાં ભમે.
 હે પ્રભુ આ જગતમાં, જીવાડમાં અમને હવે,
 દસ વરસમાં વિધવા બનેલી, છોડીયો ઘરઘર રૂવે.
 જગતનું દુઃખ દેખીને, અંતર ઘણું અકળાય છે,
 જયરામદાસ પ્રભુતણાં, નીરલજ બની ગુણ ગાયછે.

મુંબઈના ઈમીટેશન બળદીયો.

યાને

મુદલમાં ખોટ. કવાલી ૩૯

દિઠી નગરી અજબ ત્યાંથી, પુઠે ફેશન પડેલી છે,
 ભુખે મરતા થયા તોપણ. પુઠે ફેશન પડેલી છે.
 ઉંદરડાને નથી ખાવા, ચોખાનો એકબી દાણો.
 બેહુદ ચાલુ જમાનામાં, પુઠે ફેશન પડેલી છે.
 ખુદલા કફના ખમીસોને, ફરીથી આપણું ધોવા,
 કાંજ કમતી ભરેલી છે, પુઠે ફેશન પડેલી છે.
 પાઘડીઓના મોબદલમાં, પસંદ કીધી અમે ટોપી,
 પવિત્ર આમડા વાળી, પુઠે ફેશન પડેલી છે.
 ફેમેલીના કદા માફક, અમારે વર્તણું જોઈએ,
 છકું ધોરણ લણેલી છે, પુઠે ફેશન પડેલી છે.
 અહાહા શું મોઢું તારું, મડયું છે લાપસી ખાવા,
 મુઠો વાંકી વળેલી છે, પુઠે ફેશન પડેલી છે.

ઉત્તર બાજુ ખોલાવો તો, દિશા પશ્ચિમ ભણી દોડું,
એવો હુશીયાર છું માટે, પુઠે ફેશન પડેલી છે.
નજર ખોલી જુવો મીત્રો, નવા પ્રગટેલ છે ચીત્રો,
અવલ આખર મટોડી છે, પુઠે ફેશન પડેલી છે.
મહા પુરૂષો તણા વચ્ચે, અમારા કૈક મીત્રોને,
નથો ગમતા તેનું કારણ, પુઠે ફેશન પડેલી છે.
પરાયા મુલકના વ્યસનો, ગમે તેવા હશે દરટી,
કબુલ મંજુર અમોને છે, પુઠે ફેશન પડેલી છે.
દહાડે દહાડે જમાનામાં, સુધરતું જાય છે ખાતું,
નાના મોટા બધા જાણુની, પુઠે ફેશન પડેલી છે.
ગયા બેસી અમો તળીયે, ઉગરવાનો નથો આરો,
કહે જયરામ દુનીયાની, પુઠે ફેશન પડેલી છે.

કૌતુકી કુહાડો.

યાને

વિકળ થયેના વટેમાર્ગીનો પરિતાપ-કવાલી. ૪૦

હવે બસકર જમાનાં તું, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં;
કૃપા તારી થશે મહોટી, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં.
અમારા ગુપ્ત શાસ્ત્રોનું, ઉડાવી તેજ તેં દીધું;
નવીન પ્લેટો ઝુકાવીને, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં.
ગાયત્રી મંત્રની પણ તેં, ભયંકર દુર્દશા કીધી;
જમાડી અન્ન સુતકના, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં.

૧૧ની વયમાં આંખો ઉપર, ગુજરતું છે મહા સંકટ,
 રાગાડી કાચનાં કટકા, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં
 ઘોડી વિદ્યા હુતી તે પશુ, પમાડી નાશ તેં દીધી;
 મળામાં સુત્ર છે તેનું, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં;
 હડીલોનાં વગર હુકમે, આગલ પગલું નથી ભરતાં;
 ખેવા સુખના સમુદરનું, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં,
 પ્રતિદિન ઉઠીને પોતે, ધરે છે ધ્યાન શ્રી હરીનું;
 વિવેકી સંત પુરૂષોનું, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં
 પથ્થર માટી અને સોનું, જેને સરીખું રહેલું છે;
 હિતેચ્છુ વર્ગનું પાપી, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં.
 ચરાચર પ્રાણીયો ઉપર, દયા દ્રષ્ટિ રહેલી છે;
 ભુલે ચુકે એવા જનનું, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં.
 અત્યારે સત્ય વસ્તુને, ઓળખનારા ગયા ઉંઘી
 પ્રભુને અંશ નીવડેતો, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં.
 જગતમાં છાસ ટીપાની, ગરીબોને નથી સગવડ;
 વધારી દુધનો ચારજ, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં.
 પ્રતાપી આ વિભુતીને, ધારણ કરનાર ભકતોનું,
 કહે જયરામ કેઈ કાળે, ઉખેડી મુળ નાખીશમાં.

નિમકહલાલ નોકર.

યાને

ના ગુમાસ્તાની બાબતમાં શેઠે મચાવેલી ધાંધલ.

કવાલી ૪૧

તેડી લાવો ગમે ત્યાંથી, મહેતાજી કયાં ગયો મારો;
 મોડી રાતે કરી કજીયો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.
 મમાદી આગસુ ગંદા, નથી ગમતા નવા નોકર;
 ઝડપથી સાદ્ય કરનારો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.
 શની અથવા સ્વીવારે, જવાનું થાય નાટકમાં;
 નિભાવી કામ લેનારો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.
 અમારા શેઠ આવે છે, રહો બાબુ કહી તુર્તજ,
 આવીને હાથ ધરનારો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.
 આગળ ચમચી પડેલી છે, કલમ કાને ચડેલી છે;
 સફાઈથી નોંધ લખનારો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.
 મીઠું જોલી ઘરાકોને, પતાવી માલ દે બમણું,
 કરજમાંથી છોડવનારો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.
 દેશાવરના એજ'ટોને, મોકલવા ઓર્ડરો તેની;
 સંપૂર્ણ માહિતીવાળો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.
 શેઠાણીને વખતપર જો, પડે ઘરમાં કદી અડચણ;
 બનાવી પાક દેનારો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.
 નાનકડા બાળકો આવી, એકાએકી મ'ડે રડવા;

ખુશીની સાથ ફરનારો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.
 રૂપૈયા પાંચની વસ્તુ, લાવી આપે સવાત્રણમાં;
 નાળુક હુસીયાર વટવાલો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.
 મુખે મહેતા કહું ત્યાં તો, આવી ઉભો રહે પાસે;
 હુકમની રાહ જોનારો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.
 અત્યારે કોથળીમાંથી, રૂપૈયા પાંચ કાઢીને;
 નાખું છું ગાયને ચારો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.
 કહે જયરામ આ વખતે, ખીડું છું પોષ્ટમાં કાગળ;
 ખુમો અમથી નહિં પાડો, મહેતાજી કયાં ગયો મારો.

જમાનાનું વર્ષ ફલ.

યાને

કુદરતી પ્રયોગ. કવાલી. ૪૨

દેશી બંધુ જીવે કેવી જીલમની વાત છે મોટી;
 પુટે છે કાન સાંભળતાં, જીલમની વાત છે મોટી
 માતા પૃથિવ જમાનામાં, છીએ સુખીયા અગર દુખીયા;
 કશું નજરે નથી જોતી, જીલમની વાત છે મોટી.
 કંઠણ કલીકાલની અંદર, ઓચીંતું શું થશે તેની
 ખબર પડતી નથી ચારો, જીલમની વાત છે મોટી.
 ઘણા દુણી સકલ મોંઘા, ખટેટા પણ નથી સોંઘા;
 સગગતું જાય છે સુરણ, જીલમની વાત છે મોટી.

નાહ્યા ધોયા વગર એમજ, પથારીને પથારીમાં;
 કરડતા છું અમો કકડા, જીલમની વાત છે મોટી.
 પ્રભુ પરસન થશે ક્યારે, કુટીલતા છુટશે ત્યારે;
 વારે ઘડીએ થવું જોટી, જીલમની વાત છે મોટી.
 તમારા લક્ષણો દેખી, ઉઠે છે આગ અંતરમાં;
 ખવાતી છે નહિ રોટી, જીલમની વાત છે મોટી.
 પુરાતન દેવના ફેટા, અને શાસ્ત્રો તણા પાના;
 લાગ્યા કયાંથી જીવો ગોતી, જીલમની વાત છે મોટી.
 કહે જયરામ-હે સંતો, મીઠાઈયોની દુકાનોમાં;
 પગે કચરાય છે પોથી, જીલમની વાત છે મોટી.

ધી ગોમ્મે બચુટીફુલ.

અમેરીકન

ફેટોગ્રાફ કંપની લીમીટેડ. કવાલી ૪૩

મારા વહાલા ફેટોગ્રાફર, છખી સુંદર બનાવી દે;
 રૂપેયા બે વધુ લઈને, છખી સુંદર બનાવી દે.
 નહીં નહાની નહીં મોટી, નહીં સાચી નહીં ખોટી;
 તસુ બાવીસની બેશક, છખી સુંદર બનાવી દે.
 અધુરા મર્દ પણુ મારા, કુદરતી રૂપને દેખી;
 મેળે ગાંડા બને તેવી, છખી સુંદર બનાવી દે.
 રૂપાળા રંગ બે રંગી, વિલાતી ઝાડના કુંડા;

ઉપર વેલો વીંટાળીને, છબી સુંદર બનાવી દે.
 હંમેશાં માટીડો મારો, મને પુછી પીયે પાણી;
 ચલકતા ચંદ્રના જેવી, છબી સુંદર બનાવી દે.
 કુંસુખી રંગની ચોળી, અજબ દીપી રહેલી છે;
 અમેરીકન કેમેરાથી, છબી સુંદર બનાવી દે.
 ચંપક વરણી છબીલીનો, ટાંગેલો છે પલ્લે ફાટો;
 સેમ્પલ નજરે નીહાળીને, છબી સુંદર બનાવી દે.
 અમોને ખેસવા કાજે, ઇજીપ્તેરો અલ્યા છે ક્યાં,
 દેખી દીલડું ઠરે એવી, છબી સુંદર બનાવી દે.
 જો કે આ રૂમની અંદર, નામીચી ખારીયો પણ છે;
 ખોલી સરવે મીનીટ ખેમાં, છબી સુંદર બનાવી દે.
 સાધારણ કપ્ટ વેડીને, એકંદર વૃત્તીયો રાકી;
 ખુટીપુલ રોશનીવાલી, છબી સુંદર બનાવી દે.
 કહે જયરામ ઓ મિષ્ટર, ભલું કરસે પ્રભુ તારું;
 કૃપાલુ કૃષ્ણની મુજને, છબી સુંદર બનાવી દે.

જંગી સયતાન.

યાને

મોટરગાડી વિષે કવાલી. ૪૪

ન બાલુ કંઈ જગોએથી, મોટરકારો પ્રગટ થઈ છે,
 નાણા નજરે પડ્યા તેથી, મોટરકારો પ્રગટ થઈ છે.

વાંકી ચુકી જોડા જોડે, સડક પરથી રહી દોડે.
 રૂધીરનું પાન કરનારી, મોટરકારો પ્રગટ થઈ છે.
 કબુતર શ્વાન મરઘાની, જણાતી છે પકી દુશ્મન.
 બકાસુર દૈત્યના જેવી, મોટરકારો પ્રગટ થઈ છે,
 છેટેથી દોડતી આવે, લોકાના જીવ ગભરાવે,
 અપંગોને દુઃખી કરવા, મોટરકારો પ્રગટ થઈ છે.
 નીશા આખી ભટકવામાં, એવી તો લહેર આવે છે,
 ઉદય પુન્યો થયા ત્યારે, મોટરકારો પ્રગટ થઈ છે,
 અભાણ્યા ડ્રાઈવરો ધશકી, ફોરન ગાડી ચલાવે છે,
 માથે ઓઢી છેવટ રડવા, મોટરકારો પ્રગટ થઈ છે.
 મોટર શું ચીજ છે તેની, ખખર કોને હતી આગળ,
 થોડા વર્ષો થયાં આજે, મોટરકારો પ્રગટ થઈ છે.
 જરા ચુકી નજર ખસ કે, ભુકે ભુકા ઉડાવે છે,
 ગધેડાની સગી માતા, મોટરકારો પ્રગટ થઈ છે.
 ઝડપ ઓછી થવા માટે, ગરિબ જયરામ પણ અહિંયાં,
 વિકળ થઈને કહે છે કે, મોટરકારો પ્રગટ થઈ છે.

પતંગની પાયમાલી

યાને

ઉડતા પક્ષિઓપર ગુજરતું ધાતકીપણું. કવાલી ૪૫
 ખીજાનું તો ગયું ઉઘી, પોતાનું તો ભલું ચાહો,
 પતંગ ઉઘે ઉડવનારા, પોતાનું તો ભલું ચાહો.

મકરસંક્રાંતના દિવસે, કીધી છે વાદળે વૃષ્ટિ,
 પ્રભુપ્રીતે પીઓ પાવે, પોતાનું તો ભલું ચાહો
 હઠીલા કૈક ખેલાનો, ખુવે છે પ્રાણ પોતાના,
 ઉભા રહીને અગાસીમાં, પોતાનું તો ભલું ચાહો.
 અમુલ્ય જીવગાનીનો, વખત એજે વહ્યો જશે,
 વિગતે વાંચી અરે લોકો, પોતાનું તો ભલું ચાહો.
 ચલકતા તીવ્ર ધાગાથી, બીચારા રંક પક્ષિના,
 જીલમથી જીવ લેનારા, પોતાનું તો ભલું ચાહો.
 પીવાડી કાચના પાણી, ખનાવે છે રહ્યા માંજે,
 ગુમાવી દોંકડા ઘરના, પોતાનું તો ભલું ચાહો.
 અરે આ ખેલનું છેવટ, કેવું પરીણામ આવે છે,
 બીના વાંચી પ્રભુ મારા, પોતાનું તો ભલું ચાહો.
 મનુષ્ય દેહનું વાપર, કેવી રીતે થવું જોઈએ,
 મગજમાં વાત લાવીને, પોતાનું તો ભલું ચાહો,
 દયાના પાત્રમાં પ્રભુએ, ભરેલી છે સકળ વસ્તુ,
 કૃપાલુના ગુન્હેગારો, પોતાનું તો ભલું ચાહો.
 મોટર અથવા ખટારાના, સખત પૈડા તળે આવી,
 અચાનક જીવ દેનારા, પોતાનું તો ભલું ચાહો.
 પતંગો ઝાલવા માટે, ચડો છો છાપરા ઉપર,
 બે ત્રણ પૈના અરે લોભી, પોતાનું તો ભલું ચાહો.
 કહે જયરામ હર વખતે, સુકોમલ અંગને બાળી,
 ખરેખર ભસ્મ કરનારા, પોતાનું તો ભલું ચાહો.

બેવકુશીના બદલો

યાને

વગર હીંમતના પુરૂષોની મોકાણ. કન્વાલી. ૪૬

વેઠાતું છે નહીં સંકટ, પ્રભુ વારે ચઢો મારી,
 બોલો માથે ઉપાડીને, ફરેછું રાતને દહાડી.
 ચાલું છું સત્યમાં તોપણ, દશા વાંકીજની વાંકી,
 કુકર્મોના જથ્થા બાળી, પ્રભુ વારે ચઢો મારી.
 મારી વચના ઘણા દોસ્તો, પ્રેરે છે શેઠીયા થઈને,
 મને ચીંતા બહુ ભારી, પ્રભુ વારે ચઢો મારી.
 કૃપાસીંધુ દયા લાવી, એવો કોઈ માર્ગ બતાવો,
 રાખું ઘરની ઘોડાગાડી, પ્રભુ વારે ચઢો મારી.
 પુનાની રેસમાં પણ મેં, ગુમાવી છે ઘણી નોટો,
 સદ્દામાં સો ગયો હારી, પ્રભુ વારે ચઢો મારી.
 સાડા ત્રણસો રૂપૈયાના, લીધા છે કોલસા તેમાં,
 અઢીસોની થશે ખવારી, પ્રભુ વારે ચઢો મારી.
 સીલકની કોથળીમાં પણ, બસો કમ બે રહ્યા બાકી,
 બાપલ્લીયા વોયરે માડી, પ્રભુ વારે ચઢો મારી.
 ભડું કરતો ભડું થાશે, કુંગર દુખના ટળી જશે,
 પકન કરીને પછી કહેજે, પ્રભુ વારે ચઢો મારી.
 કવિ જયરામની કવિતા, મટાડી કલ્પેશને આપે,
 બતાવે મોક્ષની બારી, પ્રભુ વારે ચઢો મારી.

તેજસ્વીયોની તપાસ,

યાને

ઉત્તમ વસ્તુની યાદગીરી કવાલી ૪૭

પ્રભુનો માર્ગ ખતલાવે, એવો કોઈ છે જમાનામાં,
 દીગંબર સંત કે સાધુ, એવો કોઈ છે જમાનામાં.
 બીચારી આર્ય ભુમીનું, સુકાતું જાય છે ડાચું,
 કારણ દુઃખનું ખર્ચું કહી દે, એવો કોઈ છે જમાનામાં.
 અમુદ્ય વ્રક્ષના બીજે, ચવાતાં જાય છે ફેકડ,
 તેને રોપી કરે તાજ, એવો કોઈ છે જમાનામાં
 પોતાનું પેટ ભરવાના, કરે છે સર્વ કોઈ ઉદમ,
 બુઝાવે પારકી પીડા, એવો કોઈ છે જમાનામાં,
 ઘણા લોકો બની ફકકડ, ફરે છે ડોળ ઘાલીને.
 પરાયા પ્રાણનો દાતા; એવો કોઈ છે જમાનામાં.
 પુરી શ્રીખંડ વડા દહીંનાં ખાનારા છે ઘણા દોસ્તો,
 ખીસું ખાલી કરે હરદમ, એવો કોઈ છે જમાનામાં.
 જરીની પાઘડીવાલા, વસે છે કૈક મુ'બઈમાં,
 ચલાવે હંસનો ચીલો, એવો કોઈ છે જમાનામાં.
 લગનના માંડવા હેઠળ, ગુણીકાના મોખદલામાં,
 નચાવે ભીલુકો રૂડા, એવો કોઈ છે જમાનામાં.
 કવિ જયરામનો હેતુ, પરીપુરણ થવા માટે,
 થોડો આશ્રય કરી આપે, એવો કોઈ છે જમાનામાં.

અખંડ સમાધાન.

યાને

ચીત શુદ્ધીનું મુખ્ય સ્વરૂપ. કવાલી ૪૮

અમો અહાતા નથી દુઃખને, મેળે દુઃખ દોડતું આવે,
 વીચાણી છે કોની માતા, રોકી ક્ષણ વાર બતલાવે.
 જેઠાણીથી કરી કળયો, કુવામાં કુઢકો મારે,
 સમુદ્ર વિઘ્નો તણો લઈને, મેળે દુઃખ દોડતું આવે.
 અભાગી છીટનો તાકો, મારગમાં વેચવા બેશે,
 સીપઈના વેશમાં તુરતજ, મેળે દુઃખ દોડતું આવે.
 ઉપાડી વ્યાજના પૈસા, હેટાજી દેશમાં ચાલ્યા.
 કઠે જાવે કહી પાછલ, મેળે દુઃખ દોડતું આવે.
 રમકડાં ખાંડના દેખી, ડુલાવે છે રહ્યો માથું,
 ગયા પુટી જરા બસકે, મેળે દુઃખ દોડતું આવે.
 અગાસીમાં ઉભેલીને, ઘડીભર મોજથી ભાળે,
 વચે અદ્રસ્ય થઈ જાતાં, મેળે દુઃખ દોડતું આવે.
 કેળાનું રાયતું ચટણી, કેરીના આથણા ભાવે,
 ખાટી દહિંની કરે દોસ્તી, મેળે દુઃખ દોડતું આવે.
 પોતાના માર્ગને મુકી, પરાયા પંથમાં પેસે,
 કહે જયરામ તેનાપર, મેળે દુઃખ દોડતું આવે.

ભવચક્રનો ભોમીયો.

યાને.

કદરદાનોની કસોટી કવાલી. ૪૯.

જેની ગાંઠે નથી પૈસો, જીવન તેનું વૃથા જાણો,
હાથે કરીને પડે હલકો, જીવન તેનું વૃથા જાણો.
દીવસ આખો બેસી બેસી, દોડોના ઓટલા ભાંગે,
સમીસાંજે રહે ઉઘી, જીવન તેનું વૃથા જાણો.
કરે નહિં કામ કે ધંધો, શરીરે પણ રહે ગંદો,
જેના કર છે બહુ ટુંકા, જીવન તેનું વૃથા જાણો.
મરદ જેવો મરદ થઈને, પોતાના પેટનું પુરું,
કરી શકતો નથી જગમાં, જીવન તેનું વૃથા જાણો.
પાસે ગંગા છતાં લોકો, કુવાનું નીર પીપીને,
પોતાની દેહ ત્યાગે છે, જીવન તેનું વૃથા જાણો.
વરસ દસબારની કન્યા, સોનું દેખી સવાલખીયા,
બુઢા વરને ગળે બાંધે, જીવન તેનું વૃથા જાણો.
દિવાળતી અગર ઝાડુ, પથારી સાફ કરવાનું,
દીબ્બેને શેઠ બતલાવે, જીવન તેનું વૃથા જાણો.
લાયક પત્ની કહે આવી, ભોજન તૈયાર છે ચાલો,
વેળાસર લક્ષનવ આપે, જીવન તેનું વૃથા જાણો.

કહે જયરામ જે માણસ, પોતાના ખાસ માલિકના,
મુકે છે પેટ પર પાણી, જીવન તેનું વૃથા જાણી,

ઇદમી અપ્સરા.

યાને

નખોદપાટલાનું નોખતખાનું. કવાલી પ૦.

એતો છે અપ્સરા ઇદમી, જીવે છે શું ઝીણી આંખે,
એમાંથી ફાળીયા તારા, સીંગલ પૈના નહિં પાકે.
નીસાસા નાખમાં ઉંડા, પ્રભુના ખેલ જે ભુંડા,
અહિં એકાંતમાં બેસી, જીવે છે શું ઝીણી આંખે,
થવાનું છે નહિં ખીજું, જશે વાંકી વળી ગરદન,
મહા દુઃખની મૃતીકાને, જીવે છે શું ઝીણી આંખે.
કાળી નાગણ છતાં ગોરું, બદન દેખાય છે તુજને.
ઘડી પલમાં જનારીને, જીવે છે શું ઝીણી આંખે.
આખી દુનીયા વીશે એણે, મચ્છાવ્યો છે બડો દંગો,
મુંબઇમાં છે એની બેઠક, જીવે છે શું ઝીણી આંખે.
એને દેખી ઘણા લોકો, ફસેલા છે જમાનામાં,
દીશા ચારે ગળી ગઇ છે, જીવે છે શું ઝીણી આંખે.
એની બે પાંખ છે પહોળી, ગમે ત્યાં જામ છે દોડી,
તજ દઇ સ્થાન પોતાનું, જીવે છે શું ઝીણી આંખે.

ત્રણે જુગમાં એવી એકે, કરમ ચંડાલણી નહોતી,
કલીજુગની એ છે કૃત્યા, જુવે છે શું ઝીણી આંખે.
પોતાનો ઇદમ અજમાવી, કીધા છે કૈકને પાગલ,
ખતાવી નામ દે તેનું, જુવે છે શું ઝીણી આંખે.
પઢાવી છે સકળ વિદ્યા, ગમે ત્યાં જા હવે ચાલ્યો,
ભાગલીયાને વીસરજેમાં, જુવે છે શું ઝીણી આંખે.

દુખીયારી બુલબુલ.

યાને

વિવેકી વારાંગના. અંક ૫૨ મો.

દાસપરે ક્યા લાવોરે—એ રાગ.

વૈદ્ય શું જાણે બિચારોરે, અંતરની પીડા વૈદ્ય શું જાણે બિચારો.
ગફલતનું કારણ છે મહોટું, જગત માત્ર સર્વે છે ખોટું.
અધવચથી તુટી ગયો, રૂડો સથવારોરે.—અંતરની.
શું કરવું તે કંઈ નવ સુઝે, શરીર સાબડું થરથર ધુજે,
વિત્યું હશે જેનાપર, તેજ કહી શકનારોરે.—અંતરની.
જોખન મદમાં કંઈ ન જણાયું, છેવટ દુઃખ ઘડપણમાં આવ્યું.
ધીરજવાન મદ, તલ માત્ર નથી હઠનારોરે.—અંતરની.
ભાગ્યવાનના ભુત કમાવે, અભાગીયાના પૂત ઉડાવે,
સંકટ સમય પ્રભુનું નામ અખંડ ઉચ્ચારોરે.—અંતરની.

હિલ દરિયાવ સમું રાખીને, જૈઠ બચા આશન વાળીને
આસરો અગાધ છે, શ્રી કૃષ્ણ ચરણપર મારોરે—અંતર
ગગન વિષે વાદળ ઘેરાયું, આતક જંગલમાં હરખાયું
સાચા પ્રેમ તણાં, દ્રષ્ટાંત નજરથી ભાજોરે.—અંતરની
જયરામ વિરહનો દર્દ અનાડી, વૈદ્ય તણી ચાલે નહી
ટાળી શકે પાંચમાં, વેદ તણો ભણનારોરે.—અંતરની

જાગતી જોત.

યાને

અંક પર મો

દુઃખ ભંજન સરળ માર્ગોપદેશ.

વારી જાણે સાંવરીયા તોપે વારણારે—એ રાગ.

કર્મના દોષ મટાડો, અલગ રહી સંસારમાંરે—ટેક
શ્રી હરીના ચરણે ચિત્ત રાખો, સુખ દુઃખ ટાલ ઉણુતા સ
જયજય વિકુલ રાધે શ્યામ, અખંડ ઉચ્ચારનારે.—કર્મ
જોઈ તપાસી ધન વાંવરવું, ગૌપ્યાક્ષણની વારે ચઢવું,
પૈસા વિના ઉપાધી રૂપ, સકળ જમજાતનારે.—કર્મના
પાપતણાં ચીન્હો પર હરવા, પ્રભાતમાં શ્રીકૃષ્ણ સમર
ખેંચી જશે નહીં તો, જમ કીંકર દરખારમાંરે.—કર્મ
અખંડ ઇશ્વરને ભજવામાં, આળસ એક ઘડી કરશોમ

ને ને રખે ફસાતા, પશ્ચિનીયોના પ્યારમાંરે.—કર્મના.
 આવ અલ્યા કંઈ ચીજ બતાવું, શબ્દ સુણી શીતળ થઈ જાવું..
 થાય છે કે નહિ વસ્તુ, પ્રાપ્ત જીવો પલવારમાંરે.—કર્મના.
 લાખ ગયા પણ લક્ષ ન દીધું. માનવ દેહ ધરી શું કીધું,
 હૃદયમાં લખી રાખજો, વચન વિકળ જયરામરે —
 કર્મના દોષ મટાડો, અલગ રહી સંસારમાંરે.

ગોરખ મચ્છંદર.

યાને

મંત્ર પુષ્પાંજલી પ્રયોગ, અંક ૫૩ મો

કવાલી ગાહર.

પ્રભુને તું લે પીછાની, આખર જવું નકી છે,
 દીન ચાર મુશાફિર, આખર જવું નકી છે.—ટેક.
 છે જવું સમસ્ત છોડી, જીવડા રહ્યો શું દોડી,
 વનમાં વગર પ્રયાસે, આખર જવું નકી છે. પ્રભુને.
 કોઈ જાય છે પચીસે, કોઈ ત્રીસકે બત્રીસે,
 ચાલીસને ચુકાવિ, આખર જવું નકી છે. પ્રભુને.
 પચાસી અગર નવાણું, જન્મ્યું તે તો જવાતું,
 દિલ ચાહ્ય તે કરી લે, આખર જવું નકી છે. પ્રભુને.

ઇંઝિયેર પલંગ મળના, પુલિશુડ રૂના ઘિછોના,
 દિપક બધા બુઝાવિ, આખર જવું નકી છે. પ્રભુને.
 આશા ભરેલ આવ્યો, ત્રણ પોરમાં પતાવ્યો,
 શરીરે વિભુતિ ચોળી, આખર જવું નકી છે. પ્રભુને.
 અજમાશ કર દિવાના, પ્રાણે થશે રવાના,
 અંગારની સમીપે, આખર જવું નકી છે. પ્રભુને.
 નજરે પડ્યો કીનારો, હવે ઉઘી રહો ન ચારો,
 જયરામ હરી ચરણમાં, આખર જવું નકી છે.
 પ્રભુને તું લે પીછાની, આખર જવું નકી છે.

અમદાવાદી મેવો.

યાને

ખુબ સુરતીનો ખજનો. અંક ૫૪ મો

ઉરદુ ગઝલ.

ઐરી બનો માલીક બનો, નોકર બન્યા તો શું થયું;
 પૈસા કમાવિ લાવજો, એવું મને ગુરૂએ કહ્યું.—ટેક.
 માતા પીતા પૈસા વિનાના, પુત્રથી લજવાય છે.
 ચોરત મુકી નર જીવતો, પરણી બીજને જાય છે,
 સાસુ કહે મુજ પુત્રીનો વર, શું કમાવિ લાવિયો.
 બી બી સુનાતિ યું મુઝે, યહ મુર્ખ કહાંસે આવિયો,
 સાળિયો કહે છે બનેવિમાં, મીઠાની તાણ છે.

દમડી વિના દુઃખ છે બહુ, એ શાસ્ત્રનું પરમાણુ છે,
 ઇશ્વરનો માર્યો કદી કોઈ, જલમાં સપડાય છે.
 દમડી વીનાના નર પશુ, હડ હડ જગતમાં થાય છે,
 દૈવત બધું છે દ્રવ્યમાં, સમગ્રાય છે એવું મને.
 વાંઠા પ્રભુનું લજન કર, ઐરી રૂડી મળશે તને.
 બંગડી નથી સાડી નથી, ચોલી નથી તો શું કરું.
 વેચાણ કર માડું અલી, કહેનારનું જીવતર બળ્યું,
 જીવતર બળ્યું તે જીવનું, પૈસો નથી જો પાસમાં,
 મોહોબત બધી પૈસા તણી, સગપણ રહ્યું છે સ્વાર્થમાં.
 પૈસા તણી ખુખી જગતની, રાહમાં કંઈ ઔર છે,
 પૈસા વિનાનો આદમી, જગમાં હરાયું ઢાર છે.
 માટે કસી કર્મર કહે, જયરામ ઈશ્વરને લજો.
 ધનવાનનિ આશા નકામી, છે સકલ તેને તજો.

અલૌકિક સેવા.

યાને

ઇશ્વરની મુખ્ય વિભુતી. અંક ૫૫ મો
 ખડીયો મારો ખાલી ના ચપટી કોઈએ ખાલી.—એ રાખ.
 જંગલમાં ચરનારી, શ્રી કૃષ્ણ ચંદ્રને ખ્યારી,
 મારા વહાલા, ગાયો તીરથનું સ્થાન છે.—ટેક.

પુજન અર્ચન ગૌમાતાનું, પ્રેમ ધરીને કરીએ,
 જે પૈસા ને હોય પાસમાં, પ્રભુ ચરણમાં ધરીએ.-મારા.
 જે ત્રણ ગુંડી ઘાસ ખાઈને, દુધ ઘણેડું આપે,
 મન ગમતા વરસાદ મટે છે, ગાયોના પરતાવ.-...રા.
 અનુભવ માટે કૃષ્ણ પ્રભુએ, ધેનુ લક્ષ ચરાવિ,
 ગૌ સેવાના પ્રતાપ બળથી, મેળે ખુબ ઉડાવી.-મારા.
 માખણ ઘી ચોખ્ખું મળવાની, આશા તને નકામી,
 ગમતું થાશે ગોવિંદજીનું, સાચી એજ નીશાની.-મારા,
 પવિત્ર ગોખર ગાય તણું લઈ, ભુમી સ્વચ્છ બનાવે,
 તે સ્થાનકમાં સકલ સીધીયો, રૂમ ઝુમકરતી આવે.-મારા.
 મુરલીધર ગોપાલ કૃષ્ણને, ગૌમાતા છે વહાલી,
 એક મુઠી અરપણ કરશે તો, જમે થશે ત્યાં પાલી.-મારા.
 પચાસ નહીં તો એક ગાય પણ, તસ્દી લઈને પાળો,
 પ્રપંચને બાબુપર મુકી, મીઠી નજરે લાળો.-મારા.
 સભા વિસર્જન કરી પ્રતાપી, કૃષ્ણ ગયા નિજ ધામે,
 સંકટ સરવે થયા ચાલતાં, પોત પોતાને કામે.-મારા,
 મોટર વેચી ગાય ખરીદો, લહું તમારું થાશે,
 ભાગલીયાના ઇંટ સમીપે, નર નારી ગુણ ગાશે.-
 મારા વહાલા ગાયો, તિરથનું સ્થાન છે.

ડબલ સયતાન.

યાને

પરદેશની પીશાયણ. અંક ૫૬ મો

કવાલી રમઝાન.

રંડા રખડતી વાંઝણી, ધીકકાર છે ફેશન તને,
 બગડી ગયા સૌ બાળકો, ધીકકાર છે ફેશન તને.-ટેક.
 દુઃખીયા થયા દહીં થયા, જન કંઈક તો વટલી ગયા,
 બાકી બચેલા સર્વ કોઈ, સંતાપમાં સળગી રહ્યા.-રંડા.
 ફીટકાર છે ફિટકાર છે, ફેશન તને ફિટકાર છે,
 સુધરેલ ઘરના શેઠીયા, વેશ્યા વિના લાચાર છે.-રંડા.
 લેયા બુલાકે લા શેઠાનીકો, સવા દશ હો ગયે,
 અચ્છી ફીલમ હય આજકી, વહાંપર હમારા હોસ્ત હય.-રં
 ગાડી ચલી ઘોડા ચલા, હૈલત ચલી દશ, લાખકી,
 કહેના ખત્મ વોના લયા, અચ્છી ફીલમ હય આજકી.-રં
 ફેશન તમેને પ્રથમ તો, ઉંચે ચઢાવિ આપશે,
 દશ બાર માસ ગયા પછી, કટકા કરી ત્રણ નાંખશે.-રંડ
 હીંદના મયદાનમાં, ફેશન ઘુસી છે જ્યારથી,
 સંકટ અને સંતાપની, સરીતા વહે છે ત્યારથી.-રંડા,
 સંસારમાં સદ્બોધના, સાચા ઘડા પુટી ગયા,
 કપટી કુકર્મી કાચબા, વન વન વિષે પ્રગટી રહ્યા.-રંડા.

ખસ કર હવે ઓ રાક્ષસી, ઉમ્મર બધી એળે ગઈ,
જયરામ આ સંસારમાં, પ્રાપ્તી કરી પણ ના થઈ, -રંડા.

મયુરે માશુક.

યાને

વિખરાયલું વાદળ. અંક ૫૭ મો.

કવાલી રમઝાન.

નીરખી રહ્યો છું ક્યારનો, મોહું કરી ઉચું અતિ.
જલથી ભરેલી વાદળી, અવનિપરે પડતી નથી.-ટેક.
તરસથી અકળાય છે, પ્રાણો પરંતુ શું કરું,
જાણે જટાધારી મહા યોગી, બની તપ આદરું:-નિરખી.
કેઈ વાર તો ખપ નહીં છતાં, વ્યાકુળ બની વરખ્યા કરે,
ખોલાવીયે ત્યારે વહુ, નખરા કરી પાછા વળે.-નિરખી.
ભુલ્યો નથી ચુક્યો નથી, વિસર્યો નથી તુજ પ્યારને,
નાહક સતાવે છે રહી, સુખ રૂપ આ શયતાનને-નિરખી
દશ કોશમાં દોડ્યા કરું, અથવા પડું સાગર મહીં,
કિશમત વિના પુરૂષાર્થનું, પૈડું કદી ચાલે નહીં-નિરખી.
વિનતી શ્રવણ કરતી નથી, દીલમાં દયા ધરતી નથી,
બળવાન ગ્રહ બેઠા વિના, લક્ષ્મિ કદી મળતી નથી-નિરખી

પરવા નથી મુજને અલી, વહી જા પ્રભુ દેશે મને,
 છે કાલજી સંપૂર્ણ, સીતાના પતિ શ્રી રામને.-નિરખી.
 સંતોષ જેમાં છે નહિ, તે ક્ષણિક શુભ શું કામનું,
 જયરામ રમરણ કર્યા કરો, શ્રીકૃષ્ણ રાધે શ્યામનું.-નિરખી.

જંગબારી પોપટ,

ચાને

ઈન્ડીયન સુધારકોની મુલાકાત, અંક ૫૮ માં

કવાલી.

છકેલા દમ્પતી આર્યો, લગાડો આગ ફેશનને,
 સપાટા બંધ લઈ કાંડી, લગાડો આગ ફેશનને,-ટેક.
 નથી શોભા નિમાળામાં, નથી શોભા સુધારામાં,
 સાચી શોભા શીયળમાં છે, લગાડો આગ ફેશનને.-છકેલા.
 પતિ જેવા પતિ થઈને, સ્વદેશી શુદ્ધ ભાર્યા નો,
 વૃથા ભવ કાં બગાડો છો, લગાડો આગ ફેશનને.-છકેલા.
 યુવતિઓ સાથમાં લઈને, પધારો છો સીનેમામાં,
 ચઢાવી બુટને મોજાં, લગાડો આગ ફેશનને.-છકેલા.
 કોમળ વયની તજ બાળા, બન્યા છો મસ્ત મતવાલા,
 દારૂના ગ્લાસ ઠાંસીને, લગાડો આગ ફેશનને.-છકેલા.

વાંચી ન્યુસપેપરો જાતે, ખનો છો અંધ શા માટે,
 ફીદા આંખો પરે થઈને, લગાડો આગ ફેશનને.-છકેલા.
 નશીબ અજમાવતાં ફરીયે, ગોવાની લોટરી ભરીયે,
 ઉકાળી ખુબ નંબરને, લગાડો આગ ફેશનને-છકેલા.
 અીયો ખીન ધાસ્ત રાખીને, લજાવિ આર્ય ભુમીને,
 પીયુ પત્ની મળી સાથે, લગાડો આગ ફેશનને-છકેલા.
 વનીતાથી સદા ડરવું, વનિતાને પગે પડવું.
 તેના કરતાં ભલું મરવું, લગાડો આગ ફેશનને-છકેલા.
 સનાતન ધર્મને છોડી, આગળ વધવું નથી સારું,
 કહે જયરામ દુનીયાને, લગાડો આગ ફેશનને.-છકેલા.

માલીકની મહત્તા.

યાને

મનોહર મુદ્રાનું પ્રતિખીંબ. અંક ૫૯ મો

કવાલી.

સાચી મીલકત અમારી તો, શ્રી રાધેશ્યામ એકજ છે,
 જુડી દુનીયાં શું જાણે કે, શ્રી રાધેશ્યામ એકજ છે.
 ન અલગો તે અમારાથી, અમો અલગા ન રહું એથી,
 સાકરથી પણ અધીક મીઠો, શ્રી રાધેશ્યામ એકજ છે.

કાગળ પણ તું લેખણ પણ તું, લેખક પણ તું અમારો છે,
 સકલ શ્રદ્ધી તણા દાતા, શ્રી રાધેશ્યામ એકજ છે.
 માતા પણ તું પીતા પણ તું, બાપા પણ તું અમારો છે,
 કીડી કુંજર તણા ઘટમાં, શ્રી રાધેશ્યામ એકજ છે.
 પવન પણ તું તુહીં પાણી, અનલ પણ તું પ્રગટ રીતે,
 સ્વતંત્ર શેઠ સઘળાનો, શ્રી રાધેશ્યામ એકજ છે.
 માકણતું રૂપ ધારીને, નિશા અરધી વિષે આવી,
 ઉઠાડી સજ્જ કરનારો, શ્રી રાધેશ્યામ એકજ છે.
 વિશ્વંભર વિશ્વનો ખેડી, રહ્યો છે વિશ્વમાં ખેડી,
 રમાડે છે જમાડે છે, શ્રી રાધેશ્યામ એકજ છે.
 ખુદા ખાવિંદ રહીમ અકબર, વિરંચી વિશ્વનો વણકર,
 ઇલાહી જે કહો છો તે, શ્રી રાધેશ્યામ એકજ છે.
 નથી ન્યારો નથી ખ્યારો, નથી ખુરો નથી સારો,
 ચરાચરમાં રહેલો છે, શ્રી રાધેશ્યામ એકજ છે.
 વોહી માલીક વોહી નોકર, વોહી સચ્ચા વોહી લોકડ,
 કવિ જયરામની પ્રભુતા, શ્રી રાધેશ્યામ એકજ છે.

નઝરકા ખેલ,

યાને

ચાલુ જમાનાની ફેશન. અંક ૬૦ મો
 દોહરા.

વનિતા પહેરે પાઘડી, પુરુષ પહેરે ચીર,
 પછી વ્યથા કંઈપણ નથી, સાંભળ મારા વિર.

(અજ સાહેબ નતીજાં મીલ જાયગા — એ રાગ.)

કોઈ પ્રીયા પઢાવો પ્રેમ થકી, સુખનું સાધન સચવાય નકી—ટેક
પ્રથમ સ્કુલોમાં પાસ થવાની, પછી રાત્રીયે બહાર જવાની,
ખેલ જોવાને ખાસ, તજ ઘર બાર પતિ.—કોઈ.

આભુષણ અંગે ઓપાવે, ચાંદ હથેલીમાં બતલાવે,
મંદિરનું લઈ નામ, રહે જ્યાં ત્યાં જમતી.—કોઈ.

પરવશ થઈને પાછળ દોડે, મુવા મુવા કહી અંગ મરોડે,
નિજપતીનું અપમાન, કરે દિન રાત અતી —કોઈ.

પતિ બિચારો ઘરમાં આવે, માંદો છું કહીને ગભરાવે,
એસી પથારી માંચ, રડે અમથી અમથી.—કોઈ.

વગર ધુંધટે વચમાં ચાલે, નીચ પુરૂષોના મુખ ભાળે,
શ્વાન લઈ સંગાય, રસોડામાં જમતી.—કોઈ.

કહ્યાં પરથે માલુમ નહીં જાની, કમીયર કહીને થાય રવાની,
મુકી લાજ તમામ, છતાં કહેવાય સતી.—કોઈ.

વિજળીની માફક વહી આવે, ચાલાકી અપની બતલાવે,
વખત જોઈને વાત, કરે ડરતી ડરતી,—કોઈ.

નહીં તે વાત ઉપાડી લાવે, પાડોસીથી વૈર કરાવે,
જયરામ કહે પ્રત્યક્ષ, પ્રભુની અજબ ગતી—કોઈ.

નખરાણી નવોઢા.

યાને

નાજીક શેઠાણી. અંક ૬૧ મો

કવાલી.

નવોઢા નાર નખરાણી, પતીની શું કરે સેવા,
તદન જીહું ભરડનારી, પતીની શું કરે સેવા.—ટેક.
ખડી રહીને અગાસીમાં, સુકાવે બાલ પોતાના,
અતિશય ઉંઘ લેનારી, પતીની શું કરે સેવા.—નવોઢા.
નહીં પુજા નહીં પત્રી, જખાનિસ હાથમાં છત્રી,
રૂમાલો છે જીવો કેવા, પતીની શું કરે સેવા.—નવોઢા.
પ્રથમ નહાના પછી મહોટા, કઢાવે ફેનસી ફેટા,
મુલાયમ પોલકાવાળી, પતીની શું કરે સેવા.—નવોઢા.
જોખનવંતી જરૂખામાં, ખેઠી ખેઠી કરે નખરા,
નહીં લેવા નહીં દેવા, પતીની શું કરે સેવા.—નવોઢા.
સંપૂરણ શહેરમાં જ્યારે, કઢંગી રીત થઈ ચાલુ,
ત્યારે પરગામની પુવડ, પતીની શું કરે સેવા.—નવોઢા.
સાસુ સુરખ વહુ ભોળી, સરીખા રંગની જોડી,
ન જાણે શેકીને પાપડ, પતીની શું કરે સેવા.—નવોઢા.
અંતર જેનું સદા કપટી, ન આપે સંતને ચપટી,
કહે જયરામ તે ઝેરી, પતીની શું કરે સેવા.—નવોઢા.

ઈંદ્ર કુમારી.

યાને

મેઘરાજ સંબંધી ઇશ્વર પ્રાર્થના. અંક ૬૨ મો

એલા કુલે આધી રાત, નયના કુસુંળી રંગ હો ગઇ.-એ રાગ.

અર્જ સાંભળી પ્રભુ પ્રાણાધાર, વરસાવળે પ્યારા પાણી,
 પ્રજા પાડી રહી છે પુકાર, વરસાવળે પ્યારા પાણી.-ટેક.
 પાણી બસ પાણી બસ પાણી, દેશેા દેશ પાણી,
 આર્ય ભુમી રૂપાળી દેખાય, વરસાવળે પ્યારા પાણી.-અર્જ.
 રોવરમાં કુવામાં નદિમાં, નદીમાં દરોબસ્ત પાણી,
 આખી દુનીયાનો એકજ સવાલ, વરસાવળે પ્યારા પાણી.-અર્જ.
 સર્વ જાતના અનાળે અનાળે, પાકે ભર્તખંડમાં,
 ઘાસ ઢોંગે જંગલમાં અથાગ, વરસાવળે પ્યારા પાણી.-અર્જ.
 થાય ભાજી કારેલા, કંટોલા, દુધી, વાલપાપડી,
 પાંચ ફદીયાનું પામણુ વેચાય, વરસાવળે પ્યારા પાણી.-અર્જ.
 ખીલે પુષ્પો મનોહર મનોહર, રસીકોના ખાગમાં,
 વનિતાઓની વેણી ગુંથાય, વરસાવળે પ્યારા પાણી.-અર્જ.
 ખુંટ ચોપન દશવારી દશવારી, વિલાતી જોટાના અત્યારે,
 શ્રેષ્ઠ માલના રૂપેયા છે ખાર, વરસાવળે પ્યારા પાણી.-અર્જ.
 પાડ માનું તમારો તમારો, પ્રભુજી તમારો,
 દિયવાસાની રાતે જરૂર, વરસાવળે પ્યારા પાણી.-અર્જ.

જયરામેં વિનંતી વીનંતી, સ્વહસ્તે લખી છે,
 દીનબંધુ પ્રભુ દીના નાથ, વરસાવળે ખ્યારા પાણી.
 અર્જ સાંભળી પ્રભુ પ્રાણાધાર, વરસાવળે ખ્યારા પાણી,

કાઠીયાવાડી કબૂતર.

યાને

બે દરકાર સ્ત્રીયોનું લાડકાપણું અંક ૬૩ મેા

દોલો જાનસે રીઘ હું આહે બોલો યા ન બોલો.-એ રાગ.
 પયદાશ જો ન હોતી, પરણ્યા તમે શું કરવા,
 ઘડપણુ વિષે છપીલી, પરણ્યા તમે શું કરવા.-ટેક.
 બે પુત્ર છે રૂપાળા, વહુ એક છે રૂપાળી,
 ત્યારે જીવાન પૈરી, પરણ્યા તમે શું કરવા.-પયદાશ.
 ઘરની મજૂરી કરવા, જરીયે નથી હું આવી,
 કમ્મર પટો ચઢાવી, પરણ્યા તમે શું કરવા.-પયદાશ.
 જીઠા બતાવી બહાના, રૂપીઆ લઈસ છાના,
 મારા જેવી હઠીલી, પરણ્યા તમે શું કરવા.-પયદાશ.
 પંદર હજાર વાળી, મોટર મંગાવી આપો,
 ઇશ્કી બની અત્યારે, પરણ્યા તમે શું કરવા.-પયદાશ.
 મુજને વહાલી વાતો, પ્રીય ઉંઘ છે તમોને,
 ફેંટો પીરોઝી ખાંધી, પરણ્યા તમે શું કરવા.-પયદાશ.

જો વર્ષમાં તમારી, કાયા પડી જવાની,
તજી હઇ પ્રભુ સમરવા, પરણ્યા તમે શું કરવા.—પયદાશ.
જયરામ છે તમારો, જયરામના તમે છો,
જયરામને વીસારી, પરણ્યા તમે શું કરવા.
પયદાશ જો ન હોતી, પરણ્યા તમે શું કરવા.

આકાશવાણી.

યાને

ગેળી અવાજનું સીગ્નલ. અંક ૬૪ મો.

મયતો મારવાડશે ખનીયો—એ રાગ.

જીઠા કર્મોના કરનાર, કોપસે જરૂર તને કીરતાર,
આખરૂ જસે જગતમાં સાર, પડશે જીતીનો ખડુ માર-ટેક.
ગરીબનું અંતર ઠકળાવી, કરસો કહી કમાણી,
ત્રીજે દીવસે તીલાંજલી હઇ, લક્ષ્મી થશે રવાની.—જીઠા.
હરશન કરવા જાય ખીચારી, વનીતાઓ કોઇ વાર,
મુખડું જોવા ખડા રહે છે, મુરખના સરહાર—જીઠા.
માઠી કરણીના ફળ તમને, તુર્તા તુરત જણાશે,
પાછળથી કોઇ નવા બુટની, જોડ ઉઠાવી જાસે.—જીઠા,
માન ઘટયું ડોસા ડોસીનું, કલી કાલમાં જ્યારે,
અનાજ કાપડ રસ વૈરી, થયા જગતમાં ત્યારે—જીઠા.

ઘણા ખરા મુંઝવણના લોકો, પરમ પ્રીયાને ત્યાગી,
 વ્યસનોમાં ગુલતાન રહે છે, આખી રાત અભાગી.-જુઠા.
 ખટાવસું હોટલવાલાને, બૈરી પડી ગુલામાં,
 સુંદરી મહણતી ધરાત યે, મગ ખાત્રી કરીન ગુલામાં-જુઠા.
 વનિતાને વસ થઈ રહેનારા, દુનીયામાં વખણાસે,
 સત્ય ધર્મથી જાણ્યું થયેલા, રજ્યું રાંડતું ખાસે.-જુઠા.
 ધીમાં ચરખી પયમાં પાણી, દેખી ઉપજે ત્રાસ,
 સીવાય બીજા ઘણાં ત્રાસથી, થયો ધર્મનો નાસ.-જુઠા.
 નીચ કર્મનો ત્યાગ કરીને, સ્વધર્મ સરવે પાળો,
 યોગણીસો ચુમ્મોતેરની, ધન તેરસનો છે દહાડો.-જુઠા.
 રાધે શ્યામ પ્રભુનો સેવક, છે એનો રચનાર,
 જયરામ કહે શ્રી ગુરુપ્રતાપે, વાંચો સૌ નર નાર.
 જુઠા કર્મોના કરનાર, કોપસે જરૂર તને કીરતાર.

મતલબી દુનીયા.

યાને

માનસિક વૃત્તિયોનો વ્યાપાર. અંક ૬૫ મો.

ઉરદુ ગઝલ.

દુનીયાં બધી મતલબ તણી, મતલબ વીના કંઈ છે નહીં,
 મતલબ સર્વું કે બસ પછી, શું કામ છે તારું અહીં-ટેક.

યા શેઠજી કહીને પ્રથમ, તાંબુલ બીડું આપશે,
પૈસા થયાં ખલ્લાસ કે, રંડી હકાલી કાઢશે—દુનીયા.

મતલબ ભરેલી મોજડી; માથુકને લાગે ગળી;
મતલબ વિના સંસારની, આંખો તદ્દન છે આંધળી.—દુનીયા.

વસુકી ગયેલી ગાયનું, રક્ષણ નથી કરતું જગત,
અશ્વનું પુજન કરે તેવા, હજારો છે ભગત—દુનીયા.

માલદાર કને ઘણાં લોકો, ભરે છે હાજરી,
મુફ્તીસને ખાતે લખી, દેતું નથી કોઈ ખાજરી.—દુનીયા.

ભરપુર છે પાકીટ પણ, તે ક્યાં સુધી જાણ્યું તમે,
જ્યાં સુધી મુંબાપુરી, નજરે નથી ટીકી અમે.—દુનીયા.

સસરો મુવો તેમાં વળી, નાખુશ જમઈ શીદ થાય છે,
ઘરના મનુષ્યો સર્વ કોઈ, લાડુ જલેબી ખાય છે.—દુનીયા.

લોકો રડે છે સ્વાર્થને, કોઈ જીવને રેતું નથી,
ધર્મમાં વૃત્તી ફલાણા શેઠની, સારી હતી.—દુનીયા.

છે શ્વાસ કાયમ ત્યાંસુધી, હું તું અને તે થાય છે,
જયરામ પ્રાણ ગયા પછી, અધવચ બધું રહી જાય છે.
દુનીયા બધી મતલબ તણી, મતલબ વીના કંઈ છે નહીં.

અગાંધ લોચના.

યાને

દુષ્ટ જમાનાની વરસી. અંક ૬૬મો.

મંચતો મારવાડરો બનીયો—એ રાગ.

ખોલ્યું વૃથા આપણું જાય, છેવટ કૃષ્ણ કરે તે થાય,
 સાધવી સ્ત્રી મનમાં મુંઝાય, ભુંડણ પેટ ભરીને ખાય.—ટેક.
 આજ કાલની ફેશનવાલા, નહીં કરશે તે થોડું,
 સાંજ પડી કે ચાલ્યું ફરવા, નરનારીનું જોડું.—ખોલ્યું.
 ઇશ્કી લોકો જાહેરમાં, પણ બીક જરી નવ રાખે,
 પ્યારી પ્યારી મુખે વદીને, હાથ ગળામાં નાંખે.—ખોલ્યું.
 આમ થયું ને તેમ થયું, ઇશ્વરની વાત કરો છો,
 હડ હડ થાવા પરનારીની, પાછળ કેમ ફરો છો.—ખોલ્યું.
 શેઠ કહે છે શેઠાણીને, અલી ઉતાવળ કરની,
 જા પીટયા હું નથી આવતી, જીવો રીત મુંબઈની.—ખોલ્યું.
 કલી કાલના કુસંત અપની, કીરતી ખુબ બઢાવે,
 મન ગમતા શણગાર સજી, મોટરની મોજ ઉડાવે.—ખોલ્યું.
 ચર્ચ સ્પર્શના પચાસ રૂપીઆ, હાથ સ્પર્શના એંસી,
 હોઠ સ્પર્શનું પુછ્યું ત્યારે, ગયા ગુરૂ જોસી.—ખોલ્યું.
 કલ્યાણ થશે પણ કયા જન્મમાં, વાંચી કોણ બતાવે,
 કાયા અરપણ કરો એટલે, ફરી જન્મ નહીં આવે.—ખોલ્યું.

પ્રભુ અર્ણના ઉપાસકોને, લક્ષ્મીની શી પરવા.
 ખટન દખાવ્યું જરા તરાકે, પૈડું માંડે ફરવા.—ખોલ્યું.
 બરમ ગરમ નોકરની સાથે, યુદ્ધ કરે શેઠાણી,
 ચાડી ચુગલી કરનારાપર, માલીકની મેરખાની.—ખોલ્યું.
 વર્ણશંકરો માન પામસે, પાંડીત સદા લીખારી,
 હુજમ ધોખીના મસ્તકમાં, રહેશે અજબ ખુમારી.—ખોલ્યું.
 ઉંચ વર્ણના સ્વાન ડુકરો, એકાંતમાં જઈ છાના,
 દેહ પોતાની બ્રષ્ટ કરીને, રસ્તે થાય રવાના.—ખોલ્યું.
 રબુ કરેલી બાબત સરવે, નજરે જુવો તપાસી,
 ગુન્હેગાર માણસના, જોખમદાર નથી અવીનાસી.—ખોલ્યું.
 ઢગલા બંધ પડ્યા છે પાપો, કઈ રીતે ધોવાસે,
 જયરામ પ્રભુનું સ્ગરણુ કરો તો, બળી ભસ્મ થઈ જાશે.
 ખોલ્યું વૃથા આપણું જાય, છેવટ કૃણુ કરે તે થાય.

સુખોધ સરીતા.

યાને અંક ૬૭ મો
 હીંદની પડતી દશા થવાના મુખ્ય કારણો.
 કવાલી.

કૃપાસ્ત્રીંધુ મુકી તમને, જપું કોની કહો માળા.
 કુકાવિ શીસ ચરણોમાં, જપું કોની કહો માળા-ટેક.

ન જાણું મંત્ર કે મુદ્રા, ન જાણું શાસ્ત્ર કે સંયમ.
 ચઢાવી દ્વારને સાંકળ, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીંધુ.
 દળાવી ધર્મને હેઠો, કલીયુગ કારમો પેઠો,
 અહલ ઇન્સાફ કરનારા, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીંધુ.
 અત્યારે આર્ય ભુમીના, દીવસ ઉઠી ગયા દેખું,
 પીતાંબર વસ્ત્ર ધરનારા, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીંધુ.
 આંખાના વૃક્ષમાં ખાવળ, ખાવળના વૃક્ષમાં આંખો,
 ખેતર ખગડી ગયું વહાલા, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીંધુ.
 નથી કોઈ વાત સાંભળતું, નથી કોઈ દાદ પણ દેતું,
 કરો છો શું રહ્યા ચાળા, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીંધુ.
 અઢારે વર્ણનું એકું, ઘણું મજબુત થઈ બેકું,
 જગતના નાથ મતવાલા, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીંધુ.
 ગુફા ગંભીરમાં પેસી, રહ્યો છું ક્યારનો બેસી,
 કૃપાળુ ઇંટ છોગાળા, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીંધુ.
 અવીવેકી અવીચારી, અકલહીણાં ગમારોથી,
 પસુ પક્ષી ઘણા સારા, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીંધુ.
 જ્યારે પુછી જીવો ત્યારે, ગયા છે શેઠજી બહારે,
 ઉપર લપકો અંદર ઠાલા, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીંધુ.
 બે ત્રણ પૈસા થયા પાસે, રાંડો લઈને રહ્યાં નાસે,
 ઉઠે છે અગમાં જવાળા, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીંધુ.
 વરણસંકર પ્રજા થાસે, સુકું ખડ કેસરી ખાસે,
 બંધાસે પાપના ભારા, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીંધુ.

પ્રતીજ્ઞા લઈ જરા છાની, ઉઘાડો આંખ દુનીયાની,
 સુદર્શન ચક્ર ધરનારા, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીધુ.
 કહો જયરામ શું અમને, જગાડું છું પ્રભુ તમને,
 જશોદા નંદના લાલા, જપું કોની કહો માળા-કૃપાસીધુ.
 કૃપાસીધુ મુકી તમને, જપું કોની કહો માળા

કંટાબેલી કાકીલા.

યાને

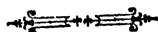
અંક ૬૮ મા

કીશમતની કવાયદ.

કવાલી.

અરે કીશમત અરે કીશમત, અબ્બયબ ખેલ છે તારો,
 સતત પુરૂષાર્થ છે ચાલુ, બતાવી વાંક દે મારો.
 રમીક વરને જોવા ખાતર, આવી છું શહેર મુંબઈમાં.
 મને પ્રીય છે મોટરવાહો, અબ્બયબ ખેલ છે તારો-અરે કીશમત.
 નઠાડું કે અગર સ્કાડું, જોખન વહી જાય છે મારું,
 આવે છે ખુબ કંટાળો, અબ્બયબ ખેલ છે તારો-અરે કીશમત.
 ઇચ્છીત વરની ઉપાધીમાં, ગુલાબી ગાલનો પ્યારા,
 કલર થઈ જાય છે કાળો, અબ્બયબ ખેલ છે તારો-અરે કીશમત.
 મહાતપ આઢરી છેવટ, પરણવું શું ખુઠા વરને,
 ફાની દુનિયાં વિષે ચોકકસ, અબ્બયબ ખેલ છે તારો-અરે કીશમત.

કળી તાજી કુશુમની આ, સુકાતી જાય છે વીરા,
 ખખર લેતા નથી ચારો, અજાયબ ખેલ છે તારો-અરે કીશમત.
 જમાવી દે જમાવી દે, મીઠું દહીમાં મીઠાવો દે,
 ત્રીવીધ તન તાપ હરનારો, અજાયબ ખેલ છે તારો-અરે કીશમત.
 ખગીચાની તરફ જોતાં, આવે છે આંખમાં પાણી,
 ખજેછે જીવ લમરાળો, અજાયબ ખેલ છે તારો-અરે કીશમત.
 પતીવિણ પ્રેમદા સુની, પતીવિણ ગામ ઘર સુના,
 પતીવિણ વ્યર્થ જન્મારો, અજાયબ ખેલ છે તારો-અરે કીશમત.
 જગતના નાથ પરમેશ્વર, આપું છું થેંકસ હું તુજને,
 આખા બ્રહ્માંડની લીતર, અજાયબ ખેલ છે તારો-અરે કીશમત.
 તજી જયરામ દે ચીંતા, રૂડાવાના પ્રભુ કરશે,
 પરંતુ આ જમાનામાં અજાયબ ખેલ છે તારો,
 અરે કીશમત અરે કીશમત, અજાયબ ખેલ છે તારો.

આણીદાર અંકુશ.

યાને

સાખીત પ્રાણીઓનો ખચાવ અંક ૬૯ મો
 કવાલી ગોહર.

વનીતા વિલોકી વાંઠા, મરી જઈશમાં કમોતે,
 મુખડું મળતું લાળી, મરી જઈશમાં કમોતે.-ટેક
 તરૂણી તરફ તણખલા, વાંકા વળી જીવે છે,
 પાતક શરીરે ચઢાવી, મરી જઈશમાં કમોતે-વનિતા.

સંચય કીધેલ તારા, ત્રણ લોકના તુકાની,
 ખાલી કરી ખજાના, મરી જઇશમાં કમોતે-વનિતા.
 મુરખ મટોડી કાચી, પલળી જશે પલકમાં,
 અવધી વિના અકાળે, મરી જઇશમાં કમોતે-વનિતા.
 બદ ફેલની ખીમારી, સાદી નહીં સમજતો,
 અભ્યાસના વખતમાં, મરી જઇશમાં કમોતે-વનિતા.
 તકદીરનો તમાસો, ઘેરી બચાં શું જાણે,
 નાહક બની વિદેશી, મરી જઇશમાં કમોતે-વનિતા.
 કુલદેવની કૃપાથી, કાયમ સુખી થવાસે,
 દુનીયા વિષે દગો છે, મરી જઇશમાં કમોતે-વનિતા.
 પ્રેમી બની પ્રભુના, ગુણમાં અરે અભાગી,
 જયરામનું વચન છે, મરી જઇશમાં કમોતે-વનિતા.
 વનિતા વિલોકી વાંઢા, મરી જઇશમાં કમોતે-વનિતા.

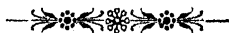
જંગી મુસાફર.

યાને

ઠોકરની સાંમે દાંત પીસનારું ઇશ્વરી યંત્ર
 કવાલી ગોહર.

કરયાદ શ્રી હરીને, રસ્તો વિકટ બહુ છે,
 ઇશ્વર કૃપા વિનાનો, રસ્તો વિકટ બહુ છે-ટેક.
 અલમસ્ત થોડલાની, ખેંચી લગામ રાખો,
 નહીં તો પછી અગાડી, રસ્તો વિકટ બહુ છે-કરયાદ

નખરાં કરી નકામાં, નકટા થયા હજારો,
 અંતર તપાસવાનો, રસ્તો વિકટ બહુ છે-કરયાદ
 પુત્રો કહે પિતાજી, પરણ્યા તમે શું કરવા,
 રમણી વીના રસીકનો, રસ્તો વિકટ બહુ છે-કરયાદ
 કુરબાન છે રૂપેયા, શું ખેલ છે મબનો,
 જાણતાં નથી અપંગો, રસ્તો વિકટ બહુ છે-કરયાદ
 માંડયું જીગરખાનું, ચલ ફેંક બે રૂપેયા,
 લટકી રહ્યા પછીનો, રસ્તો વિકટ બહુ છે-કરયાદ
 સાસુ તણાં જમાઈ, શું જાય છે પુલાઈ,
 સસરા તણી સુતાનો, રસ્તો વિકટ બહુ છે-કરયાદ
 દોસ્તી કરી દીવાના, પલમાં થશે રવાના,
 પ્રીય મીત્રના જીગરનો, રસ્તો વિકટ બહુ છે-કરયાદ
 દુખમાં દયા નીધીના, દર્શન વિના ન ચાલે,
 સુખમાં પ્રભુ સ્મરણનો, રસ્તો વિકટ બહુ છે-કરયાદ
 નીર્ભય થવા ચહો તો, જયરામનાં વચનની,
 નૌકા બનાવી રાખો, રસ્તો વિકટ બહુ છે.
 કરયાદ શ્રી હરીને, રસ્તો વિકટ બહુ છે.

નવિન સુધારાની ઉલટ તપાસ.

યાને

કલીકાલની કઠણાઈ. અંક ૭૧ મો
કવાલી.

સડેલી છે જેની કાયા, જગતમાં શું કરી શકસે,
ચારે સરીખાં નથી પાયા, જગતમાં શું કરી શકસે-ટેક.
જમ્યા લાડુ જમ્યા ખરડી, જમ્યા દુધપાકને પુરી,
દશા ગ્રહની કદી પલટે, જગતમાં શું કરી શકસે-સડેલી.
પલટતી જાય છે પ્રજ્વલી, પલટતાં જાય છે પાત્રો,
કહો ત્યારે કુશળ યોગી, જગતમાં શું કરી શકસે-સડેલી.
ચાલો કહેતાં ઉઠી ચાલો, જુઠું સાચું ન કંઈ ભાજે,
ગુલામો ખાસ જૈરીના, જગતમાં શું કરી શકસે-સડેલી.
સમય છે સાવકી માનો, ચેતી ચાલો કહ્યું તો પણ,
જલાવી પાંખ દેનારા, જગતમાં શું કરી શકસે-સડેલી.
ગણોછો જેમને રૂડા, વધુ ભાજે હશે કુડા,
અધુરા જીવના માણસ, જગતમાં શું કરી શકસે-સડેલી.
ગયા તો શું રહ્યા તો શું, ફરી પાછા કમાવીશું,
અદેખા આજસુ વ્યસની, જગતમાં શું કરી શકસે-સડેલી.
સફા દીલ છે સદા જેતું, વચન સાચું પડે તેતું,
જુઠા ખાલા મહા પાપી, જગતમાં શું કરી શકસે-સડેલી.

સુવર્ણ સામટું દીધું, સુકૃત્ય શું તેમાં કીધું,
 નથી હોમ્યા જેણે અનજલ, જગતમાં શું કરી શકસે-સડેલી.
 સ્ત્રીઓ શીખી બહુ લટકા, પતીવ્રતના થયા કટકા,
 ઉપજ મનમાનતી પુરૂષો, જગતમાં શું કરી શકસે-સડેલી.
 કલમ છે કાયદાની આ, નીહાળો સ્વચ્છ દર્પણમાં,
 પ્રગટ પ્રભુના ગુન્હેગારો, જગતમાં શું કરી શકસે-સડેલી.
 કહે જયરામ સુખદાતા, સમજ મનમાં અરે બાતા.
 નથી દીલ જ્યાં સુધી નીર્ભય, જગતમાં શું કરી શકસે-સડેલી.
 સડેલી છે જેની કાયા, જગતમાં શું કરી શકસે.

એક જુવાન બાળા

યાને

તરેહવાર લોકોના દેવ દર્શન. અંક ૭૨ મો.

કવાલી ગોહર.

ભગો પ્રભુજી ભગો, ભેઇ વાટ સૌ રહ્યા છે,
 કંચન જેવી કૃપાલુ, ભેઇ વાટ સૌ રહ્યા છે—ટેક.
 ઇચ્છાનું સાર ઇશ્વર, વર્ણન કરી બૂતાવું,
 સુંદર સ્વરૂપવાલા, ભેઇ વાટ સૌ રહ્યા છે.—ભગો.
 સેવક સુખી તમારા, મોટર વિષે ખીરાજી,
 દર્શન તાણી દયાલુ, ભેઇ વાટ સૌ રહ્યા છે—ભગો.

સરવે નથી સરીખા, મહીં છે ઘણા કુકર્મિ,
મહીં છે શરમ વગરના, જોઈ વાટ સૌ રહ્યા છે—જાગો.

નાજીક શેઠાણીયોના, ઉજવલ પતી સહુણા,
હરીયા તરફ જવાની, જોઈ વાટ સૌ રહ્યા છે—જાગો.

એક આંખથી પ્રભુની, એક આંખથી સ્ત્રીયોની,
સન્મુખ વિદ્વોકનારા, જોઈ વાટ સૌ રહ્યા છે—જાગો.

મોહ જાલની નદીમાં, ગરદન સુધી ડુબેલા,
પહેચાનવા પ્રભુને, જોઈ વાટ સૌ રહ્યા છે—જાગો.

પ્રાપ્તિ થવા પરાણે, માથું હલાવનારા,
દીલને જરા દુભાવી, જોઈ વાટ સૌ રહ્યા છે—જાગો.

તાજાં ત્રીકાલ જ્ઞાની, જય જય કરી પ્રભુના,
પડદા ખસેડવાની, જોઈ વાટ સૌ રહ્યા છે—જાગો.

ખગલા ભગત ખીચારા, મીંચી તમામ નેત્રો,
તકલીફ લઈ ત્રીયાની, જોઈ વાટ સૌ રહ્યા છે—જાગો.

દુઃખને દુરસ્ત માની, અંસાવતાર યોગી,
નિર્ભય બની નવેસર, જોઈ વાટ સૌ રહ્યા છે—જાગો.

વૃત્તી વિષેસ આગલ, દોડીસમાં દીવાની,
જયરામની સમીપે, જોઈ વાટ સૌ રહ્યા છે,
જાગો પ્રભુજી જાગો, જોઈ વાટ સૌ રહ્યા છે.

ગૌમાતાના આશીરવાદ

યાને

ખેતીવાડીનું મુખ્ય સાધન. અંક ૭૩ મો.

મારા મનના માલીક મલીયારે—એ રાગ.

કોઈ લાલ પ્રભુના આવોરે, ગાયોના પ્રાણ બચાવો.
 લેખ અમારો જરૂર વાંચજો, મુંબઈ નગરીના વાસી,
 હાલત દુઃખની પરકાસી, કાયા સીદને કુમલાવોરે—ગાયોના
 બાલ બચાંને સર્વ દુઃખોથી, મુક્ત સદા કરનારી,
 ગૌમાતા છે સુખકારી, વાંચી સૌને સંભળાવોરે—ગાયોના.
 દહીં માખણ ઘી દુધ દેવાનું, કળુલ કચું છે જેણે,
 પાપી ન સતાવો તેને, કડ્ડણ અંતરમાં લાવોરે—ગાયોના.
 સ્વતંત્ર ખેતી ત્યાગ કરી, પરતંત્ર થયા સૌ પ્રાણી,
 દેવે સુખ લીધું તાણી, માલીકને પત્ર પઠાવોરે—ગાયોના.
 જીવ બચાવો જીવ બચાવો, જીવ બચાવો લાઈ,
 ઇશ્વરનું મુખ છે ગાઈ, ગૌચરણે શીશ નમાવોરે--ગાયોના
 ગૌમાતાના પ્રતાપ બળથી, પુત્ર તર્મોને થાશે,
 પારણું તુરત બંધાસે, વહેતા રૂધીરે અટકાવોરે--ગાયોના
 તેત્રીસ કોઠી દેવ રહ્યા છે, વીપુલ અંગમાં વ્યાપી,
 ગંગા જમુનાને તાપી, નર્મદા કહી બોલાવોરે--ગાયોના.
 જયરામદાસની નમ્ર વિનંતી, ગોકુલનો નાથ સ્વીકારે,

દુનીયાંના કષ્ટ નીવારે, પયની વૃષ્ટી વરસાવોરે—ગાયોના.
કેઈ લાલ પ્રભુના આવોરે, ગાયોના પ્રાણ બચાવો.

પરદેશી વસ્તુનો પ્રચાર

યાને

ભીખ માગવાનો સહેલો ઉપાય. અંક ૭૪ મો.

કવાલી.

પ્યારા પરદેશની વસ્તુ, જુવો કેવી મળની છે,
ફેશન જુદમી જમાનાની, જુવો કેવી મળની છે—ટેક.
વિદેશી ચીજનું સેવન, કરે છે ભ્રષ્ટ દુનિયાંને,
અત્યારે હીંદની હાલત, જુવો કેવી મળની છે—પ્યારા.
કલીયુગ જ્યારથી બેઠો, દવામાં દારૂડો પેઠો,
સાળુ સનલાઇટમાં ચરખી, જુવો કેવી મળની છે—પ્યારા.
ઝહ્મથી લોકના ઘરમાં, વીકારી જીવને વહાલી,
સુન્દેરી ફેમની છળીયો, જુવો કેવી મળની છે. પ્યારા.
ઘોતી છાયલ ખમીસોનાં, મળે છે કાચના વાસણ,
રકાબી કોપની ફેશન, જુવો કેવી મળની છે.—પ્યારા.
ગમે તે જાતની ઘેરી, ગમે તેવા પુરૂષ પરણે,
સ્થીતી ચાહુ સુધારાની, જુવો કેવી મળની છે.—પ્યારા.

તમે જોતા કરો પત્ની, ચહે દીલ ત્યાં અમો જઈશું,
 નીબંધોની નવી રચના, જીવો કેવી મળતી છે. પ્યારા.
 જગતની દુર્દશા હમણાં, ન માલુમ શું થવાની છે,
 વીચીત્ર દૈવની ગતીયો, જીવો કેવી મળતી છે. પ્યારા,
 મને દર માસના રૂપીયા, સતાણું શેઠ આપે છે,
 ફના કરનાર આ મુંબઈ, જીવો કેવી મળતી છે-પ્યારા.
 કહે જયરામ ઓ દુશ્મન, ઉજડ દુનીયા કરી નાંખી,
 મહારોરવતણી શીક્ષા, જીવો કેવી મળતી છે. પ્યારા.

પારલૌકીક સંપદા.

યાને

જમે કરાવેલી રકમ જરૂર મળસે. અંક ૭૫ મો

કવાલી.

ખરીદીલે ખરીદીલે, ખરીદીલે કછુ ભાઈ,
 બીલોરી કાંચની કુંપી, જશે પુટી પલકમાંહી,-ટેક.

જીવાનીમાં મળી કુલટા, કીધા કામો તદન ઉલટા,
પોતાના સ્વાર્થને ચાહી, ખરીદીલે કછુ ભાઈ.—ખરીદી.

નથી ત્યાં લોજ કે વીશી, નથી ત્યાં ચાહેની હોટલ,
જેવું દીલને ગમે તેવું, ખરીદીલે કછુ ભાઈ.—ખરીદી,

નથી આઈસ્ક્રીમ નથી સોડા, છળીલીના નથી મોઢાં,
ન સાથે આવશે પાઈ, ખરીદીલે કછુ ભાઈ.—ખરીદી.

ડઝન બાળક થયા જ્યારે, ગયો ભુલી પ્રભુ ત્યારે.

લખુ છું ખુબ શરમાઈ, ખરીદીલે કછુ ભાઈ.—ખરીદી.

ન સાથે આવસે ગાડી, ન સાથે આવસે ઘોડા,
ચીતામાં જઈશ ખડકાઈ, ખરીદીલે કછુ ભાઈ.—ખરીદી.

રાંડી રાંડો ઘણી લુંટી, લુંટયા ધરખાર લોકોના.

તણ દુનીયા તણી મમતા, ખરીદીલે કછુ ભાઈ.—ખરીદી.

રૂધીરનું પાન કરનારા, સખંધી સર્વ છે પાપી,
પાણી પીવા ઓછું અદકું, ખરીદીલે કછુ ભાઈ—ખરીદી.

સામગ્રી સાફ કરવાના, સ્વરગમાં છે નહી સાધન,
રૂપાળા આમૃત્કળમાંથી, ખરીદીલે કછુ ભાઈ.—ખરીદી.

સીખર માથે ચઢાવીને, ઉપાડી ફેંકસે નીચે,
પ્રભુપદમાં જવા માટે, ખરીદીલે કછુ ભાઈ.—ખરીદી.

કનાતન ધર્મના શત્રૂ, વીખેરી નાખશે વચનો,
 તેની સામે થવા કાળે, ખરીદીલે કછુ ભાઈ—ખરીદી.
 પ્રભુના દાસ જયરામે, અજબ વસ્તુ ખનાવી છે,
 ચરણમાં છેક લપટાઈ, ખરીદીલે કછુ ભાઈ,
 ખરીરીલે ખરીદીલે, ખરીદીલે કછુ ભાઈ.

આ દવાઓ ખાસ રાજ્ય મહારાજા અને પ્રીન્સોને માટે
બનાવી છે. તેઓ તરફથી સોનાના ચાંદા મળ્યા છે.

એક કલાકમાં કઠિવતનો પુર જેસ હલેટ્રીક પાવર લાવનારી
બળશુદ્ધિ યાદશક્તીને તેજ કરી જાદુની માફક એકદમ ચમત્કાર
ખતાવનારી ખાસ આ

(કીંગ ઓફ ટોનીક પીલ્સ.)

કાયમની શક્તી મેળવવી હોય અને જુવાનીનો પુર જેસ
શક્તીનો પાવર લેવો હોય તો (કીંગ ઓફ ટોનીક પીલ્સ વાપરો)
આઠ દીવસ અજમાયસ માટે રૂ. ૧૦૦).

(નાઇટ પીલ્સ) અડધા કલાકમાં ચમત્કાર ખતાવે છે.

પ્રેમના વીલાસીઓનો માટે ગોળીઓ ગદા જુવાનીનું નેત્રન
પ્રેમરસની ખરી મળ લેવી હોય આ પીલ્સ એકવાર વાપરો ગોળી
૧ ની કીમત રૂ. ૭). અડધા કલાકમાં નાઇટ પીલ્સનો અજબ ચમ-
ત્કાર જેવો હોય તો ગોળી વાપરી ખાત્રી કરો. નં. બેના રૂ. ૫.

પંદર મીનીટમાં હલેટ્રીક પાવર લાવી અજબ શક્તી
પેદા કરનાર શક્તી સંજીવન તેજ છે.

એકદમ કઠિવતનો પુર જેસ પાવર લાવનાર અને શક્તીને
સંજીવન કરનાર આ તેજ છે.

શરીરની નબળી પડેલી નસોને જાડો અને લાંબી કરી કઠિ-
વતનો પુર જેસ પેદા કરે છે. પક્ષાત્, લકવો, સુન મારેલી નસો
માટે આસીર આ ચમત્કારીક તેજ છે. કી. તોલા ૧ ના રૂ. ૨૧૦) છે.

જવાબ માટે રૂ. ૨ આવે જવાબ મોકલવામાં આવશે.

લગાકત જાણવા માંગતા હોય તો રૂ. ૧) મોકલો તો ૧ મારી
દવાઓનું કેટલોય મોકલી આપીશું.

દુબલ મેડીકલ હોલ

નં. ૩૨, ચરનીરોડ.

મુંબઈ, પેરા.

સ્ત્રીઓને માટે શક્તિની ખાસ

(રજીસ્ટર્ડ)

સુંદરી સુધા

સંકેત પ્રદર, લોહીવા, ગર્ભાશયમાં સોજો
રતુનું સાફ ન આવવું, અનિયમિત આવવું, ગ
રોગ, છૂર્ણ જ્વર, ખાંસી, હાથે, પગ, અને પેશ
માથાનો અને કમરનો દુખાવો, શરીરે ક્ષિકાશ
અનેક કારણો માટે ઘણીજ અકસીર અને
દવા છે. ક્રીમત આ. ૧ ના ૩. ૨)

વાપરવાની સોગડીની ડબી ૧ ૩. ના પોસ્ટેજ

ખતાવનાર-વૈદ્ય પ્રાણજીવન ગૌ

પાંજરાપોળ સામે, પોસ્ટ

પ્રમેહકુઠારવટી. (૨૯

નવો અથવા જુનો પ્રમેહ (પરમો
અમાં બળતર સાથે પેશાબ કમતી કિતરવો, રસ
અછળત, સાંધાઓમાં દુખાવો, શરીરમ
વટી (ગોળીઓ) જલદી કાયદો
ણ, પોસ્ટેજ પેકીંગ જુદું.

ખતાવનાર-વૈદ્ય પ્રાણજીવન ગૌ

પાંજરાપોળ સામે પો

